Ч. 135 (14.966). Львів, четвер 23. червня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
„ Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Сталін отроїв народнього комісаря важкого промислу Орджонікідзе?

АРЕШТУВАННЯ В СОВІТСЬКІЙ ГРУЗІЇ.

На приказ Єжова переведено у Грузії великі арештування у звязку з крадежю документів з кабінету I. секретаря компартії Грузії, Берії.

Між тими документами були стенограми з тайної розправи проти грузинських націоналістів, яких провідника Мдіванія засудили на смерть у липні минулого року.

На тій розправі Мдівані заявив, що **Сталін отроїв наркома важкого промислу Орджонікідзе, який помер серед загадкових обставин у лютім 1937. Причиною був конфлікт Сталіна з Орджонікідзе, що виступив проти масових екзекуцій.**

Відписи стенограм, зокрема промову Мдіванія з ревеляціями проти Сталіна кольпортують тепер масово серед населення Грузії. (АТЕ.)

ГОЛОВА УЗБЕКІСТАНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ РАДИ ЗМАГАВ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТИ УЗБЕКІСТАНУ.

Як подає ташкентський щоденник „Правда Востока", в неласку попав голова державної ради Узбекістану Сегізбаєв, якому закидують, що він змагав до незалежности Узбекістану.

За таку саму провину розстріляли попередника Сегізбаєва, Ходжаєва. (АТЕ.)

Туреччина виступає з Ліґи Націй?

Як говорять у женевських колах, турецький уряд повідомив генерального секретаря Ліґи Націй, що він зірвав взаємини з ліґовою комісією, яка переводить вибори у санджаку Александрети. Якщо не відкличуть тої комісії, Туреччина бере під увагу можливість виступу з Ліґи Націй.

Важне порозуміння в комітеті неінтервенції.

Як подає Райтер, підчас 2-годинних нарад у комітеті неінтервенції дійшло до поважного порозуміння. Делеґації: британська, італійська та совітська вдоволені вислідами вчорашніх нарад.

Британські політичні кола висловлюють признання французькому урядові, який замкнув піренейський кордон для транспортів зброї та муніції.

СССР ПРИНЯВ БРИТІЙСЬКИЙ ПЛЯН ПІД НАТИСКОМ ФРАНЦІЇ.

Не було сумніву, що Франція, Італія та Німеччина приймуть британський плян, — невідомо було лише, як поставиться до нього СССР. З огляду на те Франція вислала до СССР ноту з рішучим домаганням приняти британський плян.

Совітський делеґат заявив на засіданні комітету, що не хоче утруднювати введення британського пляну в життя, тому приймає його, хоч не вважає задовільним.

ХТО ЗФІНАНСУЄ ЕВАКУАЦІЮ ДОБРОВОЛЬЦІВ?

Члени підкомітету мають до 48-ох годин дістати постанови своїх урядів щодо фінансування евакуації. У пятницю підкомітет збереться, щоб дефінітивно заапробувати плян евакуації.

СССР готов фінансувати лиш евакуацію своїх громадян. Інші держави мабуть погодяться на те і розділять решту коштів на рівні части.

В суботу або в понеділок комітет на пленарному засіданні звернеться до обох еспанських урядів з пропозицією, щоб вони приняли проєкт евакуації. Коли вони на те погодяться, до 4-ох тижнів виїдуть мішані комісії, які обрахують і посеґреґують добровольців. Та акція потриває яких два місяці.

НАДІЇ НА ПЕРЕМИРЯ.

Британські урядові кола мають надію, що за ті два місяці операції трохи припиняться і тоді легше буде довести до перемиря.

Китайський японофільський уряд перенісся зі Шанґаю до Нанкіну.

Китайський уряд, що повстав на території, яку окупують японські війська, перенісся зі Шанґаю до Нанкіну. На цю зміну вплинули недавні перемоги японських військ, що здобули Анкін та наладнали комунікацію на залізниці Тієнтсін—Пукаv

95 ЯПОНСЬКИХ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ НА РІЦІ ЯНТСЕ.

Як подають з китайських джерел, на Янтсе є тепер між Патуном і Анкіном коло 95 японських кораблів. Китайські літаки непокоять їх несподіваними налетами.

Членам французької тайної орґанізації „каґулярів" загрожує кара смерти.

ЩО ЗАКИДУЄ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ?

У додатковому акті обвинувачення прокуратор закидує арештованим членам правої орґанізації „каґулярів" („К. С. А. Р.") змову і замах проти уряду.

Коли обвинуваченим докажуть змову, їм загрожує що найменше 5 літ вязниці і навіть заслання. Зате колиб їх засудили на основі 91. статті карного кодексу — за замах, що змагає до домашньої війни та озброєння одної частини населення проти другої, — їм загрожувалаб кара смерти.

Самі інформуймо поляків про себе!

Львів, 22. червня 1938.

Цієї пропаґанди нема і ніколи не було. Себто: була може подекуди у часах ще історичної української державности, за гетьманату Мазепи та помазепинської політичної еміґрації, яка пляни реституції української державности вязала — як і нині вяже — з протимосковським бльоком держав, до якого і тоді належала Польща. Але це були радше звязки дипльоматичного характеру, з вузьким засягом впливу серед офіціяльних чи півофіціяльних польських кол. Українською пропаґандою серед поляків тоді теж назвати українську школу польських поетів чи період т. зв. хлопоманії в другої половини мин. ст. Не можна назвати систематичною українською пропаґандою серед поляків ті брошурки українських авторів, які появились польською мовою за часів Австрії, бо їх можна за кількадесять літ (рахуємо від 1848 р.) порахувати на пальцях (деякі, як Ст. Качали, мають історично-політичну вартість по нинішній день). Найбільш питоменна риса польсько-українських відносин — обосторонного ґетта — відбилась дуже характеристично на підході цілого українського громадянства, зокрема його політичних та публіцистичних кол, до справи писаного і говореного слова, призначеного для польської публики. Працювати у цьому напрямку не тільки ніхто з відповідальних українських громадських кол не відчував спеціяльної потреби, але й ті, які мали особисті звязки з польським пресовим світом та мали змогу користати хоч в обмежених рямцях із сторінок польської преси — були наражені на грубі неприємности від своїх земляків, які — керуючись специфічним довірям та любовю ближнього — не думали про користь з такої праці для національної справи, тільки про ворожі національній справі впливи на такого українського журналіста та його „хруніяду". Очевидно, що загальні відносини такої праці теж не влекшували. Моральні умовини для тих, що хотілиб зайнятись систематичною інформаційною діяльністю на польському терені були та подекуди і по нинішний день є і з польської і з української сторони страшенне важкі.

На цю тему появилась в останньому „Бюлетині П.-У." передова стаття п. н. „Занедбана ділянка" з докорами під адресою українців, що вони, мовляв, більше уваги присвячують німецькому, англійському чи італійському тереневі української інформаційної праці, ніж тереневі польському: ті станиці, які ту діяльність у Польщі виконують — згаданий „Бюлетин П.-У." чи щоденний пресовий бюлетин „Відомосьці Українське" — це видавництва польські, редаговані поляками та — очевидно — видавані з погляду тих інтересів, що їх мають їхні неукраїнські видавці. У тій статті кажеться про одночасні претенсії українців до поляків за їхнє незнання українських справ та про відсутність якихнебудь інформаційних публікацій у польській мові, про видання яких подбалиб самі українці, як напр. відсутність української

енцикльопедії у польській мові, українських
статистичних збірників і т. п. Українці не втри-
мують з польськими громадянськими колами
звязків, не уладжують дискусійних відчитів,
пресових конференцій, взагалі не дбають, щоб
те, на чому українцям залежить, доходило до
відома і свідомости польської сторони якимне-
будь іншим шляхом, як тільки за посередниц-
твом української — для поляків незрозумілої
— преси. Одночасно автор згаданої статті при-
знає, що і по польській стороні панує нехіть
взагалі інформуватись про українські справи та
сприймати відомости про них: проявляється
воно і в рефератах із соймових дебат і з огля-
дів української преси у польських часописах
(тих, де такі огляди взагалі є) і в мінімальному
зацікавленні українською пресою, літературою,
мистецтвом, політикою та господаркою...

Ніде правди діти, це занедбана ділянка: це
ціла проблема, що ще чекає на те, щоб її зру-
шити з мертвої точки та щоб приступити до
позитивної і конструктивної її розвязки. Звер-
немо увагу на такі конкретні випадки з остан-
ніх часів: Коли появився голосний меморіял
кількадесяти польських галицьких організацій,
опертий на фальшах брошури проф. Ромера, з
українського боку крім обурення, словесних
протестів та фраґментаричних спростувань в у-
країнській та польській пресі (лист проф. Кубі-
йовича у „Політиці"), не появилась ніяка окре-
ма публікація у польській мові, яка спаралізу-
валаб враження, що його викликала та поль-
ська брошура і той меморіял: а яка знаменита
нагода була для того, щоб припинити брехню
та здискредитувати людину, яка зловживає
своїм титулом науковця у своїй тенденційній
політичній кампанії проти українців. Або „ка-
вус Войцеховський": у відповідь йому впало
чимало палких і змістовних слів і на парлямен-
тарному терені і зі сторінок української преси,
але як добре булоб, колиб бодай найбільш
есенціональні речі з усього того були появили-
ся друком у польській мові. Третій приклад:
остання декларація УНДО. Яка знаменита на-
года для видачі польською мовою повного
тексту тої декларації, резолюцій ЦК УНДО, пе-
редісторії появи їх, мотивації потреби заго-
стрити політичну тактику, що її подав в остан-
ніх резолюціях Народній Зїзд, та відповідь
ріжним польським голосам зі спростуванням
непритомних фантазій і інсинуацій з цього
приводу!

І таких нагод було за останніх вже близь-
ко 20 літ, є і буде без числа і міри. Кожний
день приносить нові нагоди, нові потреби —
реагувати на брехні і напасти, що їх ширить
ікацова преса про українство в цілости та о-
кремі його станиці, і з свого боку ширити ві-
домости про наші позитивні і конструктивні
вартости, такі, які спонукують — шанувати нас.
Коли хтось із нас скаже „поляки все одно зна-
ють, що їм знати треба" (бо такий погляд по-
кутує у нашому громадянстві), то відповімо на
це, що це погляд помилковий: може знають
деякі політичні референти виділів безпеки (не
ризикуємо сказати це про всіх тих, які вже зай-
мали те становище) та знають ті, які з обовязку
мусять читати українську пресу. Але вона не
валишає сліду на тих, що її читають, бо чита-
ють її саме тільки нечисленні одиниці, зате
1) польський загал і його відповідальна вер-
хівка цими справами і нашою пресою не ціка-
виться і її не знає, 2) через свою ігноранцію та
свідому політичну злобу міродайним чинником
інформації є саме польська преса ікацового ти-
пу, преса популярна, впливова своєю силою
уроблювати польські настрої. Очевидно, можна
ставати на ґрунт фаталізму і чекати розвитку
польсько-українських подій, займаючись тіль-
ки і виключно своїм власним українським тере-
ном та махнувши рукою на терен польський.
Можна навіть скласти цілу теорію саме на мо-
тивацію такої тактики елімінування польського
терену від української інформаційної служби.
Однак нема сумніву, що з моментом, коли
українські народні маси та все наше зорганізо-
ване громадянство зревідувало у 1928 р. пер-
вісний негативний підхід до справи парлямен-
тарних виборів і стануло на слушне становище,
що „неприсутні не мають рації", то й льоґічно
мусить залежати нам на тому польському пси-
хольоґічному підкладі, який необхідний, щоб
українські вимоги, проголошувані з соймово-
сенатської трибуни та зі сторінок україн-
ської преси, могли находити сякий-такий під-
хожий ґрунт. Очевидно, ми стояли і стоїмо на
становищі, що не польське громадянство, кер-
моване „ікацами", що на шовіністичній дема-
ґоґії роблять торговельний ґешефт, але уряд
і відповідальні державні чинники, керовані
устійненим розумінням державної рації та по-
кликані до того, щоб встановляти закони і ри-
гористично пильнувати їх важности, — мають
робити національну політику. Ми вважали
і вважаємо, що не вулиця на адміністрацію має
впливати, але державна адміністрація має під-
нестись до рівня надрядного чинника і уряд
має накидати свому громадянству навіть най-
більш непопулярну лінію національної політи-
ки, якщо така лінія в очах уряду державі по-
трібна. Однак це теорія. Практика каже, що
треба шукати дороги до тих польських грома-
дянських кол, які сьогодні не мають просто ні-
якого іншого інформаційного матеріялу про
українські справи, як матеріял, що його систе-
матично, послідовно і безупинно подає воро-
жа нам тенденційно-брехлива шовіністична
преса.

І тому треба покликати до життя ціле
українське бюро інформаційної служби на
польському терені. Треба приступити до вида-
вання українського часопису польською мовою
для поляків, хоч би тільки на сторінках того
часопису друкувати огляди української преси,
спростування польських пресових брехонь та
хроніку українського культурного життя. Ми
не потребуємо конспіруватись з своєю працею,
ми не потребуємо стилатись нашого нинiш-
нього стану. Хто тільки пізнає правду про наш
нарід і край, про українську історію, україн-
ську культуру й українську політичну думку,
той немов автоматично відскакує від гурту
своїх земляків, яких світогляд сформований на
підвалинах брехні.

Ці рядки нікому з українського громадян-
ства не закидають спеціяльної вини. Всі ми тут
завинили, завинила вся організація інформа-
ційної служби на якомунебудь неукраїнському
терені відколи тільки та служба істнує. Не в
устійненні винуватця, а в направі лиха суть
справи і ту направу треба мерщій перевести.
Тому, що у практичній реалізації цього діла
це у першу чергу справа грошей — цією спра-
вою треба зацікавити всі чинники, в яких ін-
тересі лежить ширити серед поляків правду
про себе, — всіх тих, яким брехня про них
шкодить. Себто: всі українські установи й ор-
ганізації, ввесь український зорганізований
загал. Ік.

Женева ґарантувала, а хто буде платити?

Женева, дня 20. червня 1938.

В 1931. році зробилось господарське і фі-
нансове становище Австрії настільки критичне,
що їй загрожувало фактичне банкротство.
Щоб запобігти цьому, запропонували деякі
політичні кола Австрії, що знайшли собі під-
тримку і в деяких европейських державах, пе-
ревести аншлюс. Цього вистарчило для того,
щоб Ліґа Націй почала енерґійну, рятункову
акцію на користь Австрії. Австрійський уряд
поробив зі свого боку відповідні заходи в Же-
неві. Наслідком цих обопільних старань діста-
ла Австрія кілька невеликих позичок приблиз-
но на 400 міліонів німецьких марок, в яких
обчислюють тепер австрійські борги, під па-
тронатом Ліґи. Заґарантували ці позички Ан-
ґлія, Франція, Італія, Бельґія, ЧСР, Швеція, Го-
ляндія і Швайцарія. Наслідком цієї допомоги
та деякого підтриму австрійського експорту
здобула Австрія змогу скріпити свій фінансо-
вий стан принайменш в такій мірі, що австрій-
ська валюта втрималась на устійненім тоді рів-
ні аж до прилучення Австрії до Німеччини, хоч
вдержати цю фінансову рівновагу було тяжким
тягарем для населення малої держави.

Річна сплата австрійських боргів рівна 28
міл. марок, які Німеччина моглаб, розуміється,
дуже легко вирівняти. Але в Берліні тримають-
ся тої думки, що ці борги належать до катеґо-
рії „політичних", бо позичку дали Австрії у
виразнім намірі перешкодити прилученню Авс-
трії до Німеччини. А платити політичні борги
Німеччина перестала, як це зробили зрештою
і деякі інші держави у відношенні до Америки.
Такі і деякі інші думки висловив міністр дер-
жавної господарки Німеччини, Вальтер Функ,
у Бремені на святі з нагоди чотиристаліття
істнування тамошньої експортової фірми Шіті-
ґа. Німеччині йде не про сплату тої чи іншої
квоти, а про засаду. А платити австрійські бор-
ги вона не хоче з погляду правного, господар-
ського і морального. Політичні борги збільши-
ли господарську кризу і фінансовий хаос в Ев-
ропі, тому для оздоровлення господарських
відносин їх треба остаточно скасувати.

Становище держав, що ґарантували авс-
трійські позички, зовсім неодностайне. Італія
природно не хоче робити ніяких труднощів
Німеччині і ніякої участи у справі австрійських
боргів не бере. Франція використовує очевидно
цю справу політично. „Ле Тан" заявляє, що ко-
ли Німеччина перебрала золоті запаси Австрії
набуті позичками, то мусить і платити її борги.
До цього становища часопис долучає кілька
подразнених уваг про невиконання Німеччи-
ною її зобовязань. Становище Анґлії, що є ви-
рішальним для рішення цілої справи, передо-
всім річеве. Не роблячи особливої ріжниці між
політичними і звичайними комерційними бор-
гами британський уряд просто боронить інте-
ресів своїх громадян заанґажованих в австрій-
ських позичках; і анґлійська преса вказує на
можливість примусового клірінґу, себто затри-
мання частини виплат за німецький довіз до
Анґлії, щоб покрити домагання анґлійських
власників австрійських позичок. Погроза ця
настільки реальна, що біляпс закордонного
торгу Німеччини наскрізь позитивний. Держа-
ви, що ґарантують австрійські позички, без
Італії, перебирають 45 прц. цілого німецького
експорту і покривають лише 30 прц. цілого
імпорту до Німеччини.

Але можна сподіватися, що до примусо-
вого покриття оплат австрійських позичок не
прийде. У своїй бремській промові вказує мі-
ністр Функ на те, що неслушно булоб шкодити
німецьким приватним експортерам примушую-
чи їх платити політичні борги Австрії, а з дру-
гого боку виявляє готовість Німеччини пого-
зумітися з Анґлією про включення австрійських
боргів у загальну суму німецьких виплат під
ріжними титулами. Як повідомляє женевська
преса з Льондону, там не дивляться песи-
містично на можливість дійти до згоди з Ні-
меччиною і гадають, що переговори початі ді-
ром Фрідеріком Лейт Росом можуть довести
дити до добрих наслідків. З німецького боку
жадають, щоб квоту німецького експорту до
держав-ґаранток збільшити, а оплату процен-
тів знизити на позичці Дейвіса з 7 на $5\frac{1}{2}$ і на
позичці Юнґа з $5\frac{1}{2}$ на $4\frac{1}{2}$. Цим можна звіль-
нити суми потрібні на нормальне покриття ав-
стрійських позичок. Уряд Злучених Держав
Америки запротестував 9. червня в Берліні
проти незаплаченої рати австрійських боргів з
1. червня. Але такі протести Америки стали
вже звичайним явищем.

Спританвим фактом у справі австрійських
боргів є у всякім разі те, що ніодній державі
й на думку не впало жадати з цього приводу
скликання навіть Ради Ліґи, хоч ціла „рятун-
кова" акція відбулась під її патронатом. Ре-
альний ґрунт, на який поставлено рішення цієї
справи, не має нічого спільного з женевськими
методами.

М. Дзвін.

З життя українців на Далекому Сході.

Ми дістали 1-ше число нового харбінського журналу, що появляється під назвою „Далекий Схід", 1., 10. і 20. кожного місяця, як орган української національної кольонії в Манджурії. Журнал виглядає добре на зверх (16 сторінок, добрий папір і бездоганний друк), і з досить багатим змістом. З передовиці редактора (Ю. Рой) довідуємось про всі ті завдання, що їх ставить собі нове видавництво. Поміж цими завданнями на перше місце поставлене: розбуджування національної свідомости українців на Дал. Сході, бо „тільки національно свідома і вихована наша людина може бути не лише гарячим та активним українським патріотом і борцем за ідею створення соборної самостійної української держави, але такимже непримиренним та безкомпромісовим ворогом і противником комунізму й комінтерну". „Далекий Схід" має також інформувати своїх читачів в Азії про життя українців в Европі і в Америці, знову читачів в Европі і в Америці про життя українців на Далекому Сході, про Манджурію та Японію. За дуже важне редакція вважає обєднувати свідомі, активні, живі українські сили й оминати всього, що ці сили може розєднати.

На дальший зміст журналу складаються статті: Світлій памяті вождя С. Петлюри (І. Шлендика), Доба українського націоналізму (Р. Федорів), Комінтерн в Азії (Д. М.), Утворення держави Манджу-Го (В. А. Одинець). Крім цих довших статтей є обширна хроніка п. н.: Українці під большевицькою окупацією, Українці під Польщею, Українці в Чехословаччині, З міжнародного життя і Українське життя на Далекому Сході.

Ця остання хроніка для нас найцікавіша.

З неї довідуємось між іншим, що 1. травня ц. р. присвятила українська кольонія в Харбіні для протикомуністичної пропаґанди. По місті розліплено афіші з закликом явитись на збори в У. Нац. Домі, а також розліплено гасла: „Серп і молот — нужда і голод", „Комунізм — рабство націй", „Хай кріпне антикомінтерновський фронт — Токіо, Рим, Берлін", „В боротьбі з комінтерном здобути, або Україні не бути", „Ніппон — форпост боротьби з комінтерном на Дал. Сході", і „Самостійна Україна — смерть комінтернові". На зборах явилась велика кількість українців. Були теж представники грузинів, тюрко-татар, вірменів і козаків. Зачав збори о. Мик. Труфанів, який відправив панахиду за спокій душ тих, що полягли в боротьбі України з комунізмом. Промовляли: голова У. Н. Кольонії Ю. О. Рой, п. Корда-Федорів, д-р І. Шлендик.

Учасники зборів ухвалили низку резолюцій з подякою владі Манджурії і Японії і з запевненням дальшої боротьби з комунізмом аж поки не повстане самостійна українська держава в Европі і поки українці на Дал. Сході (Зел. Клині) не здобудуть нац.-територіяльної автономії.

Збори закінчились виступом хору під орудою п. В. Лукша.

Дальше довідуємось зі згаданого журналу про працю „Драматичного Гуртка" в Харбіні, про великий український баль „Весни" 24. квітня ц. р., на якому явились теж як гості члени японської військової місії і деяких місцевих консулятів. На балі вибрано королевою п. Л. Федоровську, а її княжнами: пп. Морозову і Дяченко. На балі відзначився гарними виступами балетовий гурток.

Цікава є також інформація журналу про те, що заходом місцевої Організації Українських Націоналістів дістали засоби для двох повних стипендій для студентів-українців з Дал. Сходу на італійському університеті в Римі. Першу вже віддали Леонідові Шевченкові, членові „У. Д-сх. Січі". Друга ще вільна і в газеті читаємо заклик до студентів, щоб старались за неї.

Якби журнал появлявся часто та систематично, то відограв би велику ролю для обєднання земляків на Дал. Сході. Н.

Пізнаваймо рідний край і нарід.

(Про туристичний рух нашої молоді).

Сучасна туристика в цілому світі має потрійне завдання: гігієнічне, виховне та політичне. Економічна сторінка цього питання грає також свою немаловажну ролю.

Гігієнічне значіння туристики таке очевидне та для кожного ясне, що про нього небагато треба тут говорити. По довшій фізичній чи духовій праці організм мусить відпочити. Інакше він не скріпиться і не відживе. Цю основну правду гігієни знали вже в глибокій старовині, знають і тепер. Мойсей наказав „день святий святкувати", а сучасне соціяльне законодавство забезпечує кожній людині відпочинок не лише в неділі та свята, але основний відпочинок раз у рік.

Найкраще відпочиває людина, легко подорожуючи. Тоді відпочиває не лише тіло, але також мозок і нерви. Духовий відпочинок не менше потрібний, ніж фізичний. Найкращий духовий відпочинок запевнює нам зміна довкілля — місця праці, мешкання, людей, звичайних щоденних турбот. По такому відпочинку, людина обновлена тілом і духом, вертається до своєї звичайної праці з новими силами та охотою вести її далі та жвавіше.

Головно потрібний основний відпочинок молоді, бо вона перетомлена фізичною чи духовою працею може вичерпати свої фізичні і духові сили. Але відпочинок молоді мусить мати на увазі крім гігієни також і виховну ціль. Цю ціль найкраще сповняє туристика.

Міжнароднім туристичним рухом молоді намагається кермувати Міжнародне Бюро Виховання в Женеві при Лізі Народів. Співпрацюють у цьому руху всі уряди й суспільно-виховні організації під проводом краєвих і міжнародніх туристичних товариств. Держави видають на підтримку туристичного руху молоді великі гроші допомоги, признають ріжнородні полекші в переїзді, лікарській опіці, нічлігах, тощо.

Молодь державних народів щедро користає з туристичного руху через свої спортові

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 11.

МИХАЙЛО ПРИЙМАК.

Дивний гість.

На самому краю передмістя в Леобен в домі вбогої, старенької жінки примістились два молоді люди. Один із них низький, плечистий, з карком, що проявляв атлетичну силу юнака, був еміґрантом-наддніпрянцем. Він студіював у гірничій академії. Батьків його вже не було на світі, бо їх, як власників хутора замучили большевики, а йому вдалось утекти й перебратись закордон. За допомогою багатших земляків докінчив середню освіту, а там записався в академію.

Сам русявий, очі смутні, вираз і постава надто поважні. Пережитий у хлопячих літах катаклізм залишив свої незатерті сліди і хто на цю людину не гляне, то набирає до неї якоїсь незрозумілої поваги.

Другий — галичанин. Ростом високий, мов фасолева тичка, завжди рухливий, завжди хапається. Очі, що мають барву його темного волосся, вічно бігають, невпинно суятяться. В розмові запальний, гарячий, у праці теж. Завжди має щось цікавого сказати, майже ніколи не мовчить.

Мовчазний наддніпрянець назвав його „Галайком", і так його тільки й кличе, ба навіть стало відоме та загально вживане це нове ймення на терені академії між нечисленним українським студентством.

Ясно, що „Галайко" не хотів бути довжником і назвав наддніпрянця „Ковінькою". Прийнялась між студентством і ця назва.

Галайко й Ковінька мешкали зразу поблизу академії, та згодом перебрались на передмістя тому, що Ковінці зовсім таки забракло засобів до життя. Галайко, маючи в краю не надто багатих батьків, діставав невеличкі грошеві засоби. Але приятелі розлучитись не могли й замешкали вбого з голодом і холодом укупі.

Самі харчувались, самі наставляли самовар, самі порядкували в кімнатці. З господинею бачились тільки тоді, коли зявлялася по скромне комірне. У днях платности підходила тихесенько в суконних зелено гаптованих капцях, у крохмальному, коронковому чепці на голові, до дверей своїх льокаторів і тихесенько стукала. Тоді Ковінька безпорадно поглядав на Галайка, а той значуче моргав Ковінці і кликав: „Герайн!"

Двері відхилялись і старенька щось невиразно прошамкувала беззубим ротом. Та хлопці добре знали, чого вона хоче. Галайко ставав у вишукано чемній позі й жалісно заявляв: „Нох кайн ґельд ґекріґт, ґнедіґе фрав". Старенька знову щось прошамкувала й потакувала співчутливо головою та відходила тихо й незамітно.

Така собі симпатична, добра старенька „ґнедіґе фрав".

Юнакам тяжко було. Доводилось їм частенько не обідати, або без вечері лягати спати. До таких явищ ставилися весело, зі сміхом і нічого собі з того не робили, не добачуючи в тому жадної трагедії.

Але в другій половині місяця травня, коли вся земля і вся божа твар женеться за творчим зовом, довелось нашим студентам не на жарти запізнатись із голодом.

Ковінька, другий день не ївши, зщулився якось, ще більше замовк і тільки слину ковтає, а Галайко ходить, бідкається, постогнує голодним животом, що до хребта присох, нарікає — трохи не плаче. Де могли — позичали в товаришів, у знайомих. А далі вже й позичати нема в кого, бо товаришам теж не переливки, а знайомих у студента в чужому місті — мов кіт наплакав! А тут Галайкові батьки наче зазвялись. Чи весна забрала їм увесь гріш, чи нещасливий випадок скоївся — не знати. Ні листа, ні грошей із дому, а місяць добігає кінця. Старенька господиня вже третій раз дає про себе знати — дарма!

Третього дня голодівки хлопці не мали вже сил іти на виклади. Залишились дома, порішивши лежати, якнайменше витрачати енергії. Пили воду, але то мало їм помагало. Почалась гарячка і хлопці на ніч відчинили вікно, бо душно їм було.

І лежать вони отак при відчиненому вікні, охлялі, без охоти до розмови, до життя. Травнева нічка погідна, розкішна. Небо поколоте золотими зорями, а в самому зеніті горять зорі Великої Медведиці. Скрізь розсипані пахощі кохання. Іздалека доходить гомін міста.

Хлопцям байдуже це все. Вони мовчки лежать. Уста спалені, шлунки покорчені.

Нагло скочило щось із вікна на долівку.

Глянули хлопці й зрозуміли:; злодюга! Та поки мали час зайняти до непрошеного гостя відповідне становище, той глянув навколо, побачив у кутку на клинку пальто, скочив по котячому, зняв його й на пальцях подався до вікна. В одну мить Галайко стояв уже біля нього та зловив за карк. Але злодій жилавий був і звинний. Відтрутив голодного Галайка й перекинув ногу через вікно. Та Ковінька не дав на себе ждати. Прискочив на час, зловив за другу ногу і за карчило та й втягнув злодія назад у кімнату. Злодій пробував увільнитись і втекти, але Ковінька так стиснув його рамя, що той засичав із болю і зрозумів, що краще не пручатись.

Все те сталось раптово.

Галайко кинувся за мотузям і понаходив того добра чимало. Злодієві звязали руки назад, звязали й ноги та кинули, мов зарізаного барана на долівку. Тоді тільки почалась розмова.

— То ти, пташку, до нас із гостиною? — почав Галайко. — Ми он уже три дні голодуємо, а ти ще й пальто хотів украсти?

— Дідько знав, хто тут мешкає! — відповів злодій.

— Тут мешкають голодні студенти академії, дурню один!

— Так би й казали, а то вяжуть! Що вам із того, що маєте мене ось тут на долівці подротованого? Я не розбитий горнець. Розвя-

організацій. Держави використовують туристичний рух молоді для своїх політичних цілей. Молодь пізнає не лише рідний край і нарід, але навязує також безпосередні знайомства з заприязненими державами й народами. Відвідини туристичних груп молоді в чужих краях і державах, навіть заморських, належать нині до щоденних явищ суспільного виховання.

Туристика має також своє велике економічне значіння. Головним джерелом народнього багатства Швайцарії була та є туристика. Світова війна та загальна економічна кріза припинила була зовсім туристичний рух; тоді й настали трагічні „худі" роки для Швайцарії.

Туристичний рух серед молоді національних меншин слабо розвинений. Вона не може звичайно користати щедріше з державної опіки, грошевих допомог та ріжнородних полекш. Найчастіше не має вона своїх спортових організацій, що моглиб пляново організувати й підтримувати її туристичний рух.

Туристичного руху серед української молоді майже нема. Найслабша та найтрагічніша сторінка нашого виховання молоді. Найнебезпечніше тут те, що нема кому зайнятися туристичним рухом української молоді. Кожне наше освітньо-виховне товариство має „свої статутові завдання", має „свій круг ділання" та не має зайвих фондів і людей до праці. Ми заспокоюємося таким „виправданням", тимчасом наша молодь нидіє фізично й духово, не розвивається ні національно, ні суспільно. Її національно-суспільні інстинкти поволі завмирають.

Ось чому повинні найтися в нас освітньо-виховні товариства, що зацікавляться туристичним рухом української молоді. Найвища вже пора, щоб повстав якийсь міжорганізаційний виконавчий комітет з представників усіх наших освітньо-виховних товариств і окремих людей доброї волі, що цікавляться вихованням молоді.

Ми не можемо думати про міжнародній туристичний рух нашої молоді; не можемо покищо думати також про внутрішню живішу туристику, бо до цього ми непідготовані, не маємо організаційного апарату, грошей ні людей до праці. Але таки щось зробити можна і треба.

І. Ю.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Субота, 23 (11) червня 1888.

„ІНСТИТУТ РУСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА".

„Ц. к. намісництво потвердило статути „Інституту руського педагогічного товариства". Це буде вельми важна поміч для наших тутешних шкіл і шкільництва, а від зацікавлення залежатиме введення в життя тієї від так давна у нас дуже потрібної установи; про неї поговоримо обширніше небавом."

25-ЛІТТЯ РЕАЛЬНОЇ ШКОЛИ В ЧЕРНІВЦЯХ.

„Реальна школа в Чернівцях обходитиме у вересні ц. р. свої 25-літні роковини. Від професорів промовить при цій нагоді п. Єротей Пігуляк по німецьки, а один ученик по руськи".

УНІЯ В РАРАНЧІ

„В черновецькому старостві зголосило цього тижня знову кілька родин з Раранча перехід на унію".

УКРАЇНЕЦЬ В СЕНАТІ ПРАСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

„Д-ра Івана Горбачевського вибрали до сенату праського університету з медичного виділу".

ГОНОРАР ЗА ЛІКУВАННЯ ЦІСАРЯ

„Лікарський гонорар д-ра Менкенсія за лікування цісаря Фридриха дійшов до суми 250.000 марок. За кожний день дістав д-р Менкенсі 1.500 марок."

МИРНА АТМОСФЕРА.

Берлін, 23. червня „Нац. Цайтунг" пише, що німецький цісар у престольній промові зазначить, що ситуація в Европі така мирна, як вже від давна не була, а хоч потворилися союзи, то все-ж міжнародні взаємини Німеччини, особливо коли це торкається Росії, далеко кращі, як були давніше.

СТРІЧА ЦАРЯ З ЦІСАРЕМ ВІЛЬГЕЛЬМОМ.

Берлін, 23. червня. Втримується тут чутка, що ще цього літа буде стріча царя з цісарем Вільгельмом.

Присилайте передплату.

Вистава мап України в Римі.

Рим, 12. червня 1938.

Заходом Інституту для Східної Европи в Римі влаштовано в широких салях цього Інституту виставу мап України в Римі. На виставі бачимо мапи географічні та історичні, доладно за числами розвішені в пятьох салях. Мапи виготовлені Ст. Рудницьким, Полянським, М. Мельником, В. Іванисом, а найбільше В. Кубійовичем і Г. Кулицьким. З цих мап уперше італійці та інші чужинці столиці — ближче познайомляться з Україною — її геольогією, землею, підсонням, фльорою; її земними багатствами, з політичним розподілом наших земель; з розвитком населення, його густоти розселення, уродин, смерти тощо; зі станом еміграційним, іміграційним, урбанізаційним. В. Кубійович докладно подає розподіл збіжжа та інших земних плодів України, а також і тварин. Дуже докладно подає В. К. цифрові дані про вивіз із Совітської України вугілля, збіжжа, цукру, заліза і сталі.

В окремій салі розвішено історичні мапи України, які є власністю інж. Андрієвського і які він визичив для вистави. Мапи з кінця XVII, XVIII, а то й з першої пол. XIX століття. Вони зокрема ті старші гарно оздоблені символічними фігурами, виконані штихами по мистецьки. Тут чужинці, багато з них уперше, бачать, що Україна на мапі Европи це ніяка новина, ніяка „німецька інтрига". Нетощо: є одна мапа, на якій окремо зазначено край: Україна, а окремо кордони, далеко на сході поза Слобожанщину, Окраїна. Виходить ясно, що один термін не має нічого спільного з другим.

Цю виставу відчинено 11. червня ц. р. На відкриття прибуло своїх і, переважно, чужинців-італійців до сімдесять осіб і то в більшій частині спеціялістів. Між приявними бачили ми м. ін. найбільшого сьогодні італійського вченого географа, члена корол. геогр. товариства проф. Роберта Альмаджю, професорку Веча Кавалієрі, дир. школи східних мов, професорку китайської культури п. Іоля-Інсабато, професора Маніно, що написав книжку про Закарпатську Україну. Був теж і д-р Енр. Інсабато з дружиною.

Вистава була відчинена до 18. червня.

М. З.

ЗМІНА В РУМУНСЬКОМУ УРЯДІ.

Член румунського уряду єпископ Колан зрікся теки міністра освіти, залишаючись лише міністром віроісповідань.

Міністр внутрішніх справ Калінеску веде тимчасово міністерство освіти.

Частина матеріялів зібраних на Першу Українську Педагогічну Виставу стала засновком Першого Українського Педагогічного Музею.

жіть, хай собі йду та вдруге тут не загляну, бо нема по що.

— Який ти, голубчику, нетерпеливий! — озвався спокійно Ковінька. — Не штука: розвяжіть! А научку треба тобі дати, чи ні?

— Думаю, що зайве буде вам вовтузитись зі мною, бо красти все одно буду. Адже жити треба.

— Крадіжками хочеш жити, ти нікчемо!

— Якщо нема нічого кращого, то й крадіж — діло.

— Замовчи, а то обірвеш такого прочухана, що не доведеться тобі більше й по божому світі ходити!

— Як бачу, то панове не тутешні. Бачу це з мови, з поведінки. Не забувайте, панове, що я тутешній громадянин і знаю закони, бо я теж колишній студент.

— Не студент, а злодюга.

— Тепер злодюга, але я був студентом. Мене хоронять закони республики. Мені не вільно красти, а вам не вільно давати прочуханів. Можете віддати мене владі.

— Е, почекай-но троха, не фільософуй! Покажи но перше, що при собі маєш! — сказав Галайко й почав нишпорити по кишенях злодія. Врешті вийняв дрантивого гаманця, а в ньому показалось декілька шілінгів.

— Маємо! — втішився Галайко і скочив до виходу так легко, мов би й не голодував три дні.

Ковінька хотів протестувати, але голодний корч горла перешкодив йому і він тільки махнув рукою. Галайко на порозі повернувся й каже:

— Ти Ковінько вважай на цього пташка та настав самовар, а я зараз вернусь.

Ковінька зиркаючи зпід лоба на злодія, заходився біля самовара. За кілька хвилин самовар почав свою поетичну імпровізацію, що нею від віків захоплювалась і по віки захоплюватиметься кожна голодна людина. За той час злодій слідкував за рухами Ковіньки, попробував свої вязання, та переконавшись, що надто солідно наложені, повернувся до стіни, плюнув із пересердя й заявив:

— І який чорт мене сюди нагрів! Що, як що, а до цих жебраків попастись у лапку...

— Добра лапка — правда? — відповів флегматично Ковінька. — Від нас не втечеш, а як тобі трохи невигідно лежати — вибач! Зайшли такі обставини, що ми тебе краще не можемо прийняти. Гірше булоб, якби ми оба були заснули, а ти тепер мусів би злоститись і клясти нас, що пальто нічого не варт!

Злодій нічого на цю заввагу не відповів, тільки важко зідхнув.

Прибіг із великим пакунком у руці Галайко. Він ще доживував останки їжі.

— А я таки не видержав і одну „канапку" на бігу стріскав! (Тут звернувся до злодія): Спасибі тобі, добрий чоловіче! Попоїмо троха, бо чорно вже було, дуже чорно! (До Ковіньки): Наливай, Ковінько, чай, але для трьох осіб, а я постою коло цього добродія. Як захоче давати драпака, то нехай тямить, що я зїв уже одну канапку, то нелегко дасть мені ради, автім він, сердега, звязаний, мов подільський околіт.

Ковіньці не треба було два рази говорити. Самовар знайшовся на столі, три склянки чаю добродійно запрошували голодних до стола. Принесений пакунок висипав із себе на стіл гору булок, вудженини, цукру. Смакун Галайко не забув навіть купити вязанку редьківці і кілька молоденьких цибуль.

Коли все вже було готове, юнаки зачинили вікно, розвязали злодія, поставили на ноги. Галайко сальоновим жестом запросив гостя до стола. Злодій хвилину надумувався, а коли Ковінька додав: „У нас два рази не просять", сів і почав мішати ложкою у склянці.

Хлопці їли булки й мясиво навипередки, попивали чаєм і тільки час від часу кивком руки, або словами гамованими повними ротами припрошували „гостя" не вниматися, а бути, як у себе дома.

Злодій зрозумів, що краще хоч наїстись, бо шілінги його безповоротно пропали. Взявся ж на жарти до вечері. Напились по другій і третій склянці чаю і їли, їли! Коли вже наситились, позакурювали папіроски, бо Галайко і про це не забув і тоді тільки розвязались їм язики. Галайко почав перший:

— Як щиро признатись, то ми вам, пане гостю, дуже вдячні за ваші злодійські відвідини. Цілих три дні ми нічогісінько не їли й не було надії щонебудь роздобути.

— Чужих пальт красти не вміємо — завважав Ковінька.

— Ну, власне — каже Галайко. — А от Бог надніс вас, а краще кажучи, ваші шілінги і добре сталось. Може ще папіроску?

— Спасибі! — сказав злодій і закурив папіроску.

— А мене починає морити сон — заявив без обиняків Ковінька й поклався на своє ліжко.

— Проспись, а я ще посиджу — порадив Галайко.

— А якби наш „гість" задумав бути нечемний, то нароблю крику й ти збудишся.

— Само собою — згодився Ковінька й за хвилину захропів.

— Нечемним, як ви сказали, я не буду. Бо добре бачу, що помилився. Ви вбогі студенти, а таких не слід обкрадати. Я думав, що тут міщухи...

Довго, довго балакав Ковінька зо злодієм гостем. У щирости забули оба про ріжниці своїх суспільно-етичних становищ.

Вже зорі почали бліднути, коли Галайко та пробуджений Ковінька прощали злодія. Розставались добрими знайомими. На прощання перепросили його за страту шілінгів, а злодій заявив, що шілінги — дурниця. І додав:

— Признаюсь, що такого милого, цікавого й оригінального вечора я у свому житті ще не мав. Якщо панове дозволите, то зайду колись на балачку, але з шілінгами й не через вікно.

З природи і життя.

ПРО НЕПЕВНУ СМЕРТЬ.

Вже від найдавніших часів мучить людину страх перед нестверженою лікарями смертю (т. зв. летаргом). Тепер, коли смерть людини та її прояви дуже добре досліджені, ця справа вже менше хвилює загал. Одначе давніше ця справа була дуже популярною темою, а література, головно середневічна, була переповнена жахливими описами випадків нестверженої смерти.

КОЛИ ШАЛІЛА ЧУМА...

Одною із найстрашніших пошестей, що шаліли у середневічніх часах була чума. Підчас тої хвороби часто приходило до такого стану, коли хворий робив вражіння неживого, бо всякі прояви життя були так дуже обнижені, що на око їх зовсім не було видно. Признати такого хворого на чуму за мертвого було тим лекше, що ніхто не хотів стверджувати смерти ближчими оглядинами зі страху, щоб не заразитись.

Один з німецьких літописів подає випадок нествердженої смерти одної жінки на ймення Рішмодіс фон Адухт, що захворувала в Кольоції на чуму. Вона робила вражіння мертвої і тому її признали за неживу і вивезли на цвинтар. Уночі закралися там злодії трупів, що крали їх для анатомій і просекторій (давніше не можна було лікарям переводити секцій). Хора зі страху прочуняла і на очах остовпілих злодіїв почала втікати до свого дому, де зчерги перестрашила свого чоловіка, що не сподівався такої візити „померлої" жінки.

В літературі зустрічаємо багато подібних випадків. Ось нпр. славний італійський письменник любовних історій Боккачіо описує випадок, коли в 1348 р. лікарі признали молоду красуню Катіліну Каччіаніміко неживою. Її суджений не міг погодитися з думкою про втрату коханої і викрав її тіло з гробу; коли приніс її домів, „мертва" несподівано почала рухатися і вернулася до життя.

Романтично-жахливу пригоду пережив веселий мешканець Відня Авґустін. Хоча у Відні в 1863 р. шаліла епідемія чуми, він глузував собі з неї і так упився до нестями, що мов неживий упав на вулиці і лежав як колода. Грабарі в думці, що це жертва чуми, вивезли його на тачках на цвинтар і вкинули до гробу разом з цілою громадою правдивих жертв чуми. Однак, як каже пияцька приповідка, Бог хіба опікується пияками, бо веселий Авґустін почав рухатися і його ще в час перед присипанням землею вспіли витягнути з гробу.

У легкій літературі ренесансу залюбки використовували автори випадки такої оманної смерти. І так нпр. Боккачіо оповідає про старого лікаря, що мав гарну і молоду жінку. Він підставив коханцеві жінки сильний насонний напиток, який цей випив замісць вина. Лікарі признали його мертвим. Його вложили в домовину, прибили міцно цвяхами і поховали.

Таксамо трагічно скінчилася романтична історія з непевною смертю у славній драмі Шекспіра „Ромео та Джулієта", де Ромео не підозріваючи, що його кохана лише спить опяніла, з розпуки накладає на себе руку.

КОМЕДІЇ З ПОЗІРНОЮ СМЕРТЮ.

Історія медицини знає випадки, коли всякі хитруни надуживали жахливої таємниці смерти, щоб нею покрити свої темні справи. Ось нпр. в р. 1489 князь Бравншвайгу використав хитро тодішню пошесть чуми. Його любка Ева фон Тротт відограла комедію удаючи смерть перед заздрою жінкою князя і двором. Підчас подорожі Ева ф. Тротт „захворувала" і „померла" на чуму. Одна з її служниць зробила дерев'яну фігуру подібну до „помершої", інші частини тіла зробила з попелу, землі і сукна; „тіло" прикрили і серед плачу вложили до домовини. Усі повірили у смерть гарної дами, тимбільше, що ніхто не важився зблизитись до домовини, щоб не заразитись чумою. В тім самім часі, коли відбувалися похорони гарної Еви, вона здорова і весела переводила мило час в товаристві невірного князя на замку Штавфенберг.

ЯК ПРИВЕРТАЛИ ДО ЖИТТЯ НЕПЕВНО ПОМЕРЛИХ?

Коли люди з окруження чи лікарі мали підозріння що дана людина вмерла тільки на око, тоді старалися привернути її до життя. Такі спроби були часами незвичайні і їх уживали частіше духовні, ніж лікарі. Ось нпр. за рецептою ігумена Розієра з Ліону в 1775. р. вносили небіжчика до стайні і покривали тіло теплим навозом чи піском, опісля натирали дрібним ледом чи снігом, далі вдували до носа підозрілого небіжчика повітря. Також передавали повітря просто „з уст до уст", себто живий прикладав свої уста до уст буцімто вмерлого (нпр. потопельника), рівночасно вдували руркою повітря з протилежної сторони тіла, відходовою кишкою.

Інші старалися ріжними механічними подразненнями привернути „небіжчика" до життя, тому сікли його різками по долонях і підошвах стіп, лоскотали в ніс і т. п. Часами вдавалося оживити захололий людський організм, коли людину загорнули у шкіру барана чи іншого звіряти свіжо вбитого; таких засобів, як кажуть, вживали при ратуванні славного середневічного авантурника Цезаря Борджії, братанича папи Олександра VII. Борджії.

Якийсь духовник у 1796 р. уважав неохибною методою ратувати людину в летаргу при помочі розжареного заліза, один пастор у 1800 р. винайшов навіть окремий препарат, що мав будити людину з мертвецького сну.

У нинішніх часах методи, які стверджують смерть вже такі досконалі, що помилки у прияві лікаря майже неможливі.

Очі піднебних людей.

Техніка створена і поширена людьми, часто показується доскональшою від самої людини. Багато технічних дослідів виказує, що машина може більше витримати ніж людський організм.

Ось нпр. швайцарський лікар Ф. Анзіна в Базилеї займався дослідами, який вплив мають сильні зміни тиску повітря при наглих змінах напряму лету у летунів, на їхні очі. Показалося, що такі хоробливі прояви в очах летунів виступають через силу повітря, яка ставить опір літакові, що скоро та нагло змінює напрям, притискає летуна до сидження, і переміщує кров з горішньої частини тіла в долішну. Рівночасно наглий натиск повітря притискає кровоносні судини тої внутрішньої болони ока, якого людина приймає зорові вражіння т. зв. сітчатки.

Ці зміни тиску повітря спричиняють зорові розладдя, а саме спершу затьмарення, потім вражіння заслони, що зближається від носа, а далі повну сліпоту. Природно, що тоді майже кожний летун переживає хвилину смертельного жаху. Підчас тих прикрих зорових проявів нема і найменшої втрати свідомости.

Коли підчас наглих зворотів літака, сила тиску повітря діє противно себто старається відірвати летуна від сидження, тоді переміщується велика маса крови з тіла до голови і летун бачить усе на червоно

З цього бачимо, що людина не здобуває природи технікою без жертв, бо за свої перемоги дуже часто платить нервами, здоровлям а то й життям.

Алькоголь виводжує раси й веде до загибелі

Чи знаєте, що...

...у Німеччині щораз більше шириться пошесть папузиної хвороби. Ця хвороба привезена з екзотичних теплих країв папугами переходить на їх власників. У людини вона подібна до черевного тифу, тільки тим грізніша, що при кінці хвороби виступає важке запалення легенів, що в 20% кінчається смертю. У звязку з поширенням папузиної хвороби німецька влада поручила годівельникам папуг провадити спеціяльні книжки, в яких має все бути поданий стан здоровля тих птахів.

...в 1935 р. число шлюбів зросло в 15 краях, залишилося без зміни в 3, а впало у 12. Найбільший упадок числа шлюбів помітили у Болгарії, потім у Німеччині, Італії і Франції. Зріст числа шлюбів записали в Австрії, Новій Зеляндії та Ірляндії. Цікаво, що зріст та упадок подруж не покривається зі зростом та упадком населення, бо Болгарія, як інші балканські народи, як Совітський Союз та Ірляндія єдині з европейських держав вказують на постійний зріст населення.

...найменше дітей на світі вмирає в місті Аделяйда в Австралії.

...в Ірляндії росте число середземноморської хвороби Банга, що проходить подібно до черевного тифу і є викликана спеціяльними бактеріями. Хороба ця переноситься через молоко кіз та овець. Про рідкий випадок появи тої середземноморської хороби в Галичині, подало „Діло" кілька днів тому вістку в новинках.

Сторінка без політики.

Землетрус у Совітах.

Московська „Правда“ помістила в ч. 156 ось такий фейлєтон, який знаменито характеризує деякі явища совітського побуту.

У світі почали діятися якісь несамовиті речі. Сейсмографічна обсерваторія в Ялті занотувала сильні потрясення земської поверхні.

Прецизні інструменти, які визначують насилення дрогань, просто збожеволіли — не спочивали ні хвилинки.

Вкінці вчені рішили розвязати загадку цього дивного явища. Одного разу співробітник згаданої обсерваторії запримітив, що прилади вказують на далекі землетруси, імовірно десь в околицях Суматри. Він почав дбайливо записувати свої помічення, коли раптом йому здавалося, що він почув якийсь підозрілий галас.

— До біса! — подумав учений — Чи воно вже і в нас починалось би? — Схвильований він вийшов на коридор. На коридорі саме стояв якийсь мужчина без блюзи й рубав дрова.

— Що ви тут робите? — крикнув учений.

— Здраствуйте — відповів він спокійно — я саме є вашим льокатором, товаришу.

— Яким льокатором? Адже тут міститься сейсмографічна обсерваторія.

— Та я про те нічого не знаю. Міська управа визначила мені тут мешкання.

— Чекайте, чекайте — перебив йому схвильований учений, якого раптом схопило якесь недобре прочуття. — Сьогодні рубали ви, товаришу, дерево і стверджуємо землетрус в околицях Суматри. Вчора записали ми доволі замітні рухи в околиці Анґори... Що ви робили вчора, товаришу?

— Та шафу пересував — спокійно відповів льокатор. — Хіба не вільно?

— Жахливе — застогнав учений. Тепер це ясне...

— Певно, що ясне — замітив льокатор. — Але ви не перейматеся тим, товаришу. І так я не один тут. Кілька родин тут мешкає.

Небавом устійнили нові засади, що зовсім перекреслювали істнування сейсмографії, як науки. Автім причини деяких землетрусів вдалося докладно устійнити. А саме: 1) Землетрус на Суматрі — льокатор Іван Петрович рубав дерево. 2) Землетрус в Анґорі — пересунення шафи. 3) Дрогання земської поверхні в околицях Карсу — забава дітей у хованку. 4) Далекі тектонічні дрогання в Андах — одна з багатьох сварок між родинами Моросілкіних із Перепелкіними.

Очевидно не йде тут про наукову точність таких подробиць, як прізвища. Може прізвища були навіть інші. Цікаве радше те, що маґістрат Ялти, який хотів раціонально використати мешкальну поверхню згаданого дому, рішив „стіснити“ її для вжитку обсерваторії, призначуючи додатково льокаторів до приміщень обсерваторії.

— Теж важна наука, сейсмоґрафія! — договорювали урядовці уряду м. Ялти. — Якщо зачнеться землетрус, то ми почуємо без ніякої науки. Коли наприклад цегла впаде з даху на лепету — то відразу буде ясно. А прилади? Плювать нам на прилади.

Наукові робітники обсерваторії, очевидно, протестували, та маґістратські діячі в Ялті енергічно спинили їх протести, загрозивши міліцією та адміністраційними карами. Небавом вмішалася в цю справу Академія Наук, але й це не помогло.

Тому теж маґістратські діячі в Ялті не можуть просто нарадуватися своєю перемогою над наукою, названою сейсмоґрафією.

Та праця сейсмоґрафічної обсерваторії в Ялті перекреслена.

Огіркова історія.

Досі ми знали лиш огірковий сезон, значить час, у якому доспівають огірки, час ферій, у якому всі відпочивали, ледащіли, час у якому — так сказатиб — нічого путнього не ділося. Від якогось часу огірковий сезон перестав бути огірковий. Правда, огірки й далі цвитуть та доспівають, одначе саме в той час, коли все повинно відпочивати в соняшних променях, все нові події сколихують світом. Таким чином „огірковий сезон“ та огірки стратили своє давне значіння.

З уваги на популярність огірків та огіркового сезону, присвятимо саме на початку огіркового сезону кілька слів огірковій історії.

Улюблений серед нас (зокрема серед вибраного народу) огірок має стару й цікаву історію. Першими аматорами огірка були греки й римляни. Щоб огірок набрав відповідного запаху, вони намагалися його плекати серед рож, винограду й морель.

У Римі огірок був невидальщиною, доступною тільки для дуже багатих. „Добрий тон“ вимагав, щоб найбільші римські багачі мали власні оранжерії з огірками. З великими гордощами обводили римляни гостей по оранжерії, що гості приймали як окремий вияв гостинности і ввічливости. А вже найбільшою ввічливостю було те, коли господар почастував когось... огірком.

ГАРМАТНІ СТРІЛИ В ЧЕСТЬ ОГІРКА.

Зокрема перси й араби шанували дуже огірок. Коли у Смирні доспів перший огірок, то цей день уважали народнім святом. Підчас збору огірків стріляли з гармат і ціле місто відбувало справжне свято.

На Україні огірок був і є одним із найважніших харчевих продуктів. Квашений огірок із хлібом — це на нашому селі щось гейби в місті булка з шинкою.

ГРІЗНИЙ МОНГОЛ.

Тімур Ленк, який 25 літ був справжнім пострахом Персії, лиш тоді ставав дещо лагіднішою людиною, коли йому зложив хтось у дарі огірки. Колиж у 1405 р. він умер, щасливе населення вложило йому до могили кіш повний огірків, щоб небіжчик мав доволі своїх улюблених присмаків і щоб не потребував будитися з вічного сну й ходити за огірками знову по світі. Та огірки були ще тоді рішуче за дорогою ласоминкою, щоб могли полежати спокійно в могилі. Тому теж по двох днях огірки щезли невідомо куди... В кожнім разі небіжчик їх не зїв.

У СУЛТАНСЬКІЙ ПАЛАТІ.

Коли Могамед II. здобув у 1453 р. Цагород і зробив його своєю столицею, уладив з тієї нагоди величавий бенкет. Як спеціяльну лакоминку подали підчас бенкету миску огірків приправлену ріжними коріннями. Султан перечислив власними руками огірки і ствердивши, що двох огірків не достає, оскаженів. Хоч цілу палату перевернули до гори коренем, злодія не знайшли. Тоді ще більше розлючений султан велів розпанахати пажам жолудок, щоб переконатися, чи котрийсь із них не вкрав.

Коли вже шістьох пажів лежало мертвих, зявився на салі перший гість. Султан перервав кріваву кару й почався бенкет. Під кінець бенкету його лють уже проминула. Та коли проковтав власний огірок, задавився і його не вспіли вже відратувати.

БЕНКЕТ ЗАСУДЖЕНОГО

Франкфуртський кат у XVII. ст. мав одного разу чималий клопіт. Як наказують старі звичаї, кожний засуджений на смерть злочинець має право домагатися, щоб йому дали все найліпше пити та їсти, чого він лиш забагне, щоб таким чином осолодити засудженому останні хвилини його життя. В такому останньому бенкеті мусіли брати участь усі ті, що мали бути присутні підчас екзекуції, не виключаючи ні суддів, ні священника.

Якийсь Петро Швенґер, небезпечний і жахливий злочинець заявив, що він хоче накінець зїсти пайку огірків. А це його домагання означало, що по думці приписів кожний з учасників бенкету мусів дістати таку саму пайку. Огірки були тоді дуже рідкі. Тому, що доставою огірків мусів зайнятися сам кат, станув він перед важким завданням. Зате кат мав право кошти останньої вечері долучити до рахунку за виправлення засудженого на той світ, подати судові й домагатися заплати.

Та як він не намагався засудженого переконати, що таке домагання просто безглуздя, що перед смертю він не повинен робити нікому пакостей, засуджний вперся й не хотів відступити ні дрібку від свого домагання. Кат уживав усіх заходів, щоб роздобути огірки — даремне. Тоді він мусів просити суд, щоб екзекуцію відложили.

Одначе засуджений не мав щастя, бо восьмого дня, коли вже минав речинець переложеної екзекуції, прийшов кіш огірків замовлених на Україні. Коли накрили до останньої вечері, злочинець стратив раптом апетит на огірки і свою пайку просто викинув за вікно, бо він не хотів огірків, коли хотів, щоб вони йому продовжили життя.

ДВОЄ ЗЛЕТІЛО З III. ПОВЕРХУ.

Перед кількома днями в Неаполі трапилося нещастя, яке з уваги на дивні умовини, в яких воно скоїлося, опинилося на шпальтах майже всіх італійських часописів. Як кожного іншого дня 16. липня Марія Дженаро, яка мешкала на третьому поверсі, вихилилася вечором із свого бальконy, щоб сказати своєму нареченому „добраніч“. На нещастя вона вихилилася за далеко й випала. Наречений, який бачив, що трапилося, витягнув руки, щоб рятувати свою суджену. І справді йому вдалося її схопити за сукенку, одначе розгін її тіла був такий великий, що вона потягнула за собою своїм тягарем і нареченого. В повітрі залунав пронизливий крик. На місце трагічного випадку прибігли прохожі, які теж негайно заалярмували лікарське поготівля. Лікар ствердив уже лиш смерть молодої дівчини та важкий стан її нареченого. Ясно, що ця траґедія викликала в цілому місті величезне враження.

САМОГУБСТВО З УРОЄННЯ.

У місцевости Гейс у Британських Індіях наложив на себе руку емеритований поліціянт 73-літній Степан Клімаш. Причиною самовбивства було те, що старець умовив у себе, що він має скрізь ворогів, які хочуть його вбити. Тому теж старець кожного дня „робив стійку“ у воротах свого дому й замикав ворота на кілька замків. Одного дня застукав до воріт один знайомий, якого старий чудак добре знав і не лякався впустити до мешкання. Сусід почав насміхатися з уроєних страхів старця, який цим так перенявся, що виймив з кишені бритву й підрізав собі горло. Кілька хвилин пізніше Клімаш уже не жив.

ДИВНИЙ „ПРОХІД“ ГРОМУ.

Дивний прохід відбув грім, який влетів до гостинниці Віторіо Венето через входові двері, розбив їх до тла, облетів гостей, що сиділи при столі, розбив одну з лавок і вилетівши крізь вікно, вдарив у протилежний дім. Ціла та мандрівка тривала доволі довго, бо приблизно дві хвилини так що гості, які сиділи в гостинниці, докладно могли, не зважаючи на перестрах, приглянутися тому жахливому гостеві з хмар. З добрих пятнацять хвилин після того гості сиділи непорушно при столі.

З польської преси.

„Три етапи русифікації Совітської України“.

Під таким наголовком появилась у „Газеті Польскій“ з 22. ц. м. вступна стаття пера Отмара, відомого спеца від совітських справ згаданого щоденника.

Після коротких завваг на тему теперішнього незвичайного скріплення протимосковського руху в УССР п. Отмар реферує книжку **д-ра Миколи Ковалевського** „Національна політика в совітській Україні“, що появилась в останніх днях накладом варшавського „Інституту Дослідів Національних Справ“.

Д-р Ковалевський дає на початку своєї праці аналізу становища комунізму до визволення поневолених народів і стверджує, що в комуністичному таборі появились були три напрямки: негативний (Роза Люксембург), негативно-невтральний для білих поневолених народів, позитивний до кольоніяльних (Бухарін) та позитивний (Ленін—Сталін). Зрештою цей останній обмежується до капіталізування національних визвольних змагань для комуністичної революції, і ставиться до них неприхильно.

Бачимо це на еволюції, яку перейшла за 20 літ УССР і яку д-р Ковалевський ділить на 4 етапи.

У першому етапі, до 1923. р. УССР виступала як номінально незалежна, рівнорядна з РСФСР держава, з окремою адміністрацією, армією, дипльоматією і т. п. атрибутами суверенности.

Другий етап починається від договору з 1923. р., коли то повстав СССР, що переняв від об'єднаних республик всі важніші ресорти, як армію, закордонну політику, шляхи, пошти, телеграф, закордонну торговлю та скарб. УССР стає фактично автономною областю з автономією у ділянці рільництва, освіти, судівництва, здоровля. Зрештою в 1929. р. Москва підпорядковує собі судівництво, промисл та рільництво УССР, яка ще в 1925. р. втратила суверенність у користь СССР. В 1931. р. московське ГПУ переняло аґенди наркому внутрішніх справ УССР.

Приїзд Постишева на Україну в січні 1933. р. отвирає третій етап русифікації УССР. Наркоми справедливости і здоровля, найвищий суд УССР підпадають під владу Москви, нова конституція з 1936. р. касує фактично рештки автономії УССР, українську військову округу ділять на дві частини. За час панування Постишева накладає на себе руку Хвильовий, Скрипник, після арештування Постишева — Любченко, гинуть „під стінкою“ ґенерали Якір і Прімаков. У партійному й державному проводі УССР йде безнастанна чистка, за решітку попадає сам всесильний Постишев, його наслідники Хатаєвич і Кудрявцев, премієр Бондаренко, наркоми внутрішніх справ Балицький і Леплевський, командант „дивізії червоного козацтва“ Криворучко.

Хрущов, що став тепер необмеженим володарем УССР, почав четвертий період русифікації — і переводить її вже зовсім отверто: основує російські часописи й театри, вводить обовязкове навчання російської мови. У Києві викрили протидержавну змову, до якої замішані високі достойники, Петровський попав до вязниці.

Відгук припинення „Союзу Українок“

в Америці

Пишуть нам з Америки, що вістка про розвязання „Союзу Українок“ в Галичині зробила там величезне враження. Наше американське жіноцтво, яке було в тіснім звязку з рідним краєм і його жіночими орґанізаціями через тутешні жіночі часописи, листування, а то й відвідини старої батьківщини з нагоди жіночих зіздів чи конґресів, зрозуміло, яким важким ударом не тільки для жіноцтва, але й цілого галицького громадянства є припинення діяльности „Союзу Українок“. Наші земляки й землячки у Сполучених Державах та Канаді мають особливий сентимент для позитивних і конструктивних надбань у старому краю і такі зусилля радо підтримують. Тому й Союз Українок із своїм довголітнім дорібком та жертвенною працею його проводу втішався в українському заморському громадянстві великою популярністю.

Американські українки уладжують тепер сходини, віча й маніфестації, в яких висловлюють свою солідарність із заморськими посестрами при зусиллях вести зорґанізовану працю. Філядельфія, Ню Йорк, Дітройт та інші більші й менші міста, де живуть наші, обіцюють теж і матеріяльну поміч у нашому невідрадному фінансовому положенні. **К. М.**

—o—

З польських справ.

ПОЛК. СЛАВЕК МАРШАЛОМ СОЙМУ.

У вівторок пополудні відбулося пленарне засідання сойму для вшанування памяти померлого маршала Станислава Цара. На урядових лавах засіли члени кабінету з премієром Складковським, на лавах по другому боці заняли місця: маршал сенату Пристор, голова Найвищої Палати Контролі д-р Кшеменський, голова Найвищого Суду д-р Супінський, голова Найвищого Адміністраційного Трибуналу д-р Гелчинський, віцемаршал сенату, сенатори та вищі державні достойники. В льожі маршала сойму засіла родина покійного. Фотель маршала прикрили державним прапором та прибрали вязанкою біло-червоних троянд з жалібною стяжкою. Жалібну промову виголосив віцемаршал Шецель.

В середу відбулося друге засідання сойму, на порядку дня якого була тільки одна точка: вибір маршала. Коли урядуючий віцемаршал сойму Шецель попросив зголошувати кандидатури, ґен. Желіґовський зголосив кандида-

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 15

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковини смерти поета).

ПРАЦЯ „ЛІТ. НАУК. ВІСТНИКА“.

Деякі критики „Літ.-Наук. Вістника“ та Франкових писань у ньому дали тоді йому привід до славної сатири „Доктор Бессервіссер“. Один з видних наших письменників узяв собі був навіть оцю сатиру дуже живо до свого серця і зламав своє критичне перо, але мені здається, що даремне: Франко не мав наміру вивести якусь особу на сміх, а лише вишмагав добре пугою тип рутенця, подібного до волового птаха, що заховалося між орлове піря і коли орел не міг уже летіти вище, воно вилізло з піря і, підлетівши трохи вище від нього, сказало: „А видиш, а я таки вище лечу від тебе!“

Не зважаючи на прикрощі й колючки з ріжних боків, редакція „Літ.-Наук. Вістника“ не дала вивести себе з рівноваги і йшла сміливо своїм шляхом: вона давала своїм читачам здоровий духовий хліб і дбала, щоб журнал заступав всеукраїнські інтереси, а не одного клаптика землі, партії чи групи. Франко був дуже дбайливим і пильним редактором „Літ.-Наук. Вістника“; — він аж до померків свого великого духа містив у цьому журналі свої оригінальні і перекладні белетристичні твори, літературні нариси, студії, критики та публіцистичні статті. Що цікавило той великий дух, все те знаходило свій яскравий вираз на сторінках „Літ.-Наук. Вістника“.

Десь 1898 р., восени чи взимку, за порадою Осипа Маковея почалися „літературні сходини“, що відбувалися в Наук. Товаристві ім. Шевченка й у салі „Руської Бесіди“. Звичайно відчитувано якийсь недрукований твір, опісля велася дискусія над прочитаними творами й новими течіями в европейських літературах. На тих сходинах і Франко читав свою „Поему про білу сорочку“ і брав дуже живу участь в обміні гадок на літературні теми. Але в нас було замало людей, які займалися своєю літературою, не то чужою, через те на сходинах довелося промовляти одним і тим самим людям: Франкові, Грушевському, Маковеєві, часом Коцовському та полякові д-р В. Морачевському і сходини по якімсь часі занехано. А жаль, що так сталося, бо всеж такі дискусії ворушили нові думки у молоді, яка й сама збиралася писати, а не знала якою піти їй стежкою. От, хоч-би взяти за приклад молоденького, але талановитого поета Олександра Козловського, якому ці сходини причинилися багато до розвитку поетичного таланту, та до національної самосвідомости[4]).

ПЕРЕЛОМОВА ДАТА.

Роковини всенароднього свята національного відродження України позначилися в Галичині не тільки на полі літературнім, але мали також і велике значіння для розвитку політичної думки галицьких українців. Зібрані на святі Котляревського з найбільш глухих закутків інтелігенти, робітники й селяни зрозуміли, що світло до Галичини прийшло з Наддніпрянщини, тієї з-поза чорно-жовтих стовпів, з тієї, що дала Котляревського й Шевченка; що нарід, який живе по однім і по другім боці Збруча, — це один і той самий, і що центр нашого національного життя в золотоверхому Києві. З тієї пори й почали вживати галичани замість слів „Русь“, „руський“ — спочатку „Україна-Русь“, „українсько-руський“, а згодом уже „Україна“, „український“.

Підо впливом всеукраїнської ідеї повстала й ідея сполуки розєднаних політичних сил галицьких українців. Хотілося дати політичній програмі такі широкі рямці, щоб вона могла притягти до себе всі й найбільш ліві галицько-українські елементи, що змагаються за одну мету — здобути українському народові „культурну, економічну й політичну самостійність“ та створити „одноцільний національний орґанізм“. На ідеал вільної України погодилися члени відділу політичного товариства „Народня Рада“ у Львові й група українців, яка стояла поза „Народньою Радою“, і якої представниками були — Володимир Охримович, Євген Левицький та ін. В цих переговорах брав участь і Франко, виступивши формально з радикальної партії.

Цей вихід Франка дуже засмутив його товаришів. Кирило Трильовський називає перехід Франка до „нової“ партії його найбільшим політичним гріхом і ще донедавна кидав громи на Михайла Грушевського, думаючи, що „безумовно під його впливом“ той перехід став можливим[5]). Я думаю, що докори Трильовсько-

[4]) Михайло Мочульський, Олександер Козловський (Наук. Збірник, присвячений проф. Мих. Грушевському, у Львові. 1906 р. ст. 524—537).

[5]) Іван Франко — як поет-громадянин. Літ.-Наук. Вістник. кн. IX. 1906 р. ст. 42—43.

туру полк. Валерія Славека. Віцемаршал Шецель заявив, що дістав зголошену на письмі кандидатуру посла Ігнатія Новака, лікаря зі Шлеська. Після того зарядив голосування.

Псели зложили 176 карток, з чого 144 було важних, 32 картки білих. Більшість була 73 голоси, полк. Славек дістав 114 голосів, посол Новак 30 голосів. Віцемаршал Шецель заявив, що маршалом сойму вибрали полк. Славека. На запит, чи приймає вибір, полк. Славек просив дати йому короткий час до надуми. За той час мабуть полк. Славек хотів поїхати до Замку, щоб відбути розмови з президентом держави перед своїм рішенням.

Білі картки підчас голосування віддали мабуть члени Озону, які не хотіли голосувати за полк. Славеком, але з другого боку не хотіли підтримати посла Новака. Вибір полковника Славека викликав зрозумілу сензацію.

*

В год. 1.30 віцемаршал Шецель відкрив знову наради сойму. Полк. Славек заявив, що після порозуміння з президентом держави приймає вибір та перебирає уряд маршала сойму. Тоді віцемаршал Шецель передав провід нарадами новому маршалові. Коли полк. Славек переходив до президіяльного стола премієр Складковський та інші міністри склали йому гратуляції. Дякуючи соймові за вибір маршал Славек заявив, що одним з перших своїх обовязків він уважає: зберігати приписи конституції. Після того замкнув засідання, а пополудні поїхав на цвинтар, де зложив квіти на гробі покійного маршала Цара.

го зовсім безпідставні. Після смерти Драгоманова радикальна партія розбилася була на ріжноманітні один одному ворожі елементи. Побіч драгоманівців — Павлика й Трильовського стояли націоналісти (Вячеслав Будзиновський), соціялісти (посол д-р Роман Яросевич) і опортуністи (д-р Окуневський). Роман Яросевич, Михайло Новаківський і Семен Вітик ще в травні 1899 р. перейшли були до соціял-демократів. Човен радикалів плив куди хотів — без весла й керми. Павлика ніхто не слухав. А й Франко не мав охоти брати на себе відповідальність за недисципліновану партію. Коли Трильовський думає, що Франко був маріонеткою в руках Драгоманова чи Грушевського, він грубо помиляється. Якби Трильовський прочитав листи Драгоманова до Франка, він пересвідчився б, що Франко не так сліпо йшов за Драгомановим і що з того приводу було багато між ними непорозумінь, які малощо не спричинили розриву Драгоманова з Франком. Ще більше; в дні ювілею Франка, коли то Павлик мріяв, що колись не буде іншої всенародньої політичної партії, тільки радикальна, а може й ще скоріше, драгоманівська лінія у світогляді Франка вже була заламана. Певне, що слово Михайла Грушевського теж мало значіння у Франка, але й за ним він не пішов би, якби був іншої від нього думки. Тут справді була на думці велика річ — витягти політичний віз галицьких українців з малого обійстя на широке українське поле, і коли це не вдалося, Грушевський і Франко відійшли, і не взяли участи у дальшому процесі формації нової національно-демократичної партії.

(Далі буде).

Зі судової салі.

За петропавлівські події в Сокалі.

По майже річному слідстві почалась у понеділок 20. ц. м., два дні раніше ніж заповіджено, розправа проти вісьмох молодих українців зі Сокальщини за провину зі ст. 163 к. к. (участь у збіговищі). Розправа відбувається на виїздній сесії окружного суду зі Львова. Розправою проводить суд. Бітнер, обвинувачує прок. Кіляновнч. Боронять м-р Ю. Ліськевич і д-р Б. Чайковський, адвокати зі Сокаля. Понеділкова розправа почалася в год. 9. Суддя Бітнер виключив з розправи: Макара, Демідонька, Куницького, Водоноса, Кухальського і Заліссоцького, які перебувають у слідчій вязниці у Львові під замітом державної зради. На лаві підсудних засіли: **Лаврик Теодор, Андрейчук Степан, Ковальчук Роман, Царик Іван, Сеньків Іван, Кухальський Іван, Дишкант Михайло і Палюшинський Семен.**

Акт обвинувачення каже, що дня 12. липня м. р. підчас відпусту св. Петра й Павла, українці зорганізували акцію проти польських і жидівських купців, що зїхались того дня численно з ближчих і дальших околиць. Одночасно зорганізовано акцію проти участи в польських імпрезах. Підсудні — каже акт обвинувачення — брали в цій акції живу участь.

Зізнання підсудних.

Підс. **Ст. Андрейчук** до вини не почувається. В год. 10-тій вийшов з родинного села Мошкова, а прибувши до Сокаля вступив до церкви. Коло каруселі, де били хлопців, які забавлялися, не був. Опісля стрінув знайому дівчину з Боянич і помандрував з нею до дому. Як вивертали прилавки не бачив, з Р. Ковальчуком не прийшов. Бачив лише, як поліцай Яніцький бив Ст. Куницького, якого тоді ще не знав, а з яким познайомився у вязниці.

Підс. **Теодор Лаврик** до вини не почувається. Коло год. 10-ої прийшов з жінкою до Сокаля, вступив до церкви, опісля зїв обід у шинку. Коло год. 12-ої віднайшов сестру і вернувся до дому.

Підс. **Роман Ковальчук** до вини не почувається. Зізнав що йшов з Водоносом та Андрейчуком, був у церкві, опісля пішов на обід з Водоносом. Того дня купував у жида сандали й матеріял на сподні. Знайдені поліцією луски від набоїв назбирав під лісом, де „двох панів стріляло до цілн".

Підс. **Іван Царик** до вини не почувається, бо їхав на відпуст ровером через Опільсько й ніяких бешкетів не робив. Ровер залишив у жида і пішов до церкви. Був на обіді, вкінці з тов. Кузьневичем поїхав додому. Знайдений у нього автоматичний револьвер і части складаного кріса, як і крісові луски частинно назбирав, частинно дістав від хлопців.

Підс. **Іван Сеньків** відмовив усяких зізнань, заявляючи, що сказав усе в слідстві. Його зізнання суддя відчитав.

Підс. **Іван Кухальський** до вини не почувається. В год. 10-ій поїхав ровером з братом і пішов до Лінскера (крамниця з роверами), опісля на місті випив лімоняду і розстався з братом, який пішов до церкви. Не бачив, щоб під каруселею били парубків, а Сеньків також нікого не бив. Пообідавши в шинку, пішов до церкви, опісля вернувся додому. Справи знайдених у нього шифрів не вияснює.

Підс. **Михайло Дишкант** також до вини не почувається. Пішов критичного дня зі знайомими С. Башуком і С. Климчуком до Сокаля. Його знайомі залишилися коло мосту, підсудний пішов до міста. Біля церкви стрінув І. Костюка і пішов додому. Подорозі бачив поперекидані прилавки, але нікого з підсудних не завважив.

Підс. **Семен Палюшинський** теж не признається до вини. До Сокаля приїхав коло полудня зі шваґром. Бачив, як били якогось хлопця. Приступив до одної групи і дістав по карку. Підсудний схилився, і тоді його побили. Хто був — не знає і не мав часу оглядатися, бо арештували його.

Зізнання свідків.

Спершу відчитано зізнання неприявного св. Гринька, що його побили підчас їзди на каруселі. Свідки: Денисюк зі Старгорода, Ляшук Я., Семен Цьона, Дуда Гриць не вносять нічого нового зізнаючи, що їх побили, але хто бив не можуть сказати. Зізнання неприявного св. Яна Куліґа відчитано. Свідок мав прилавок з деволюціоналіями. Прилавка ніхто йому не рушив, бо свідок прикидався українцем. Прилавок звернуто коло год. 12-ої. Буча не тривала довше, ніж десять хвилин. Справниками були молоді люди від 22—30 літ. Вони були озброєні в кол... і прилавків, нападали на неукраїнські прилавки. В одного з них бачив свідок револьвер, у другого штилет. Нікого з підсудних не пізнає.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В год. 8.15 приступив суддя до переслухування дальших свідків. Св. **С. Загурська** зізнала що коло полудня зявилися сільські хлопці, але пізнати їх не може. Оборонець запитує свідка, куди та як тікали напасники. Свідок не може рішитися, чи втеча була орґанізована, чи плянова. Тоді суддя вияснює оборонцеві, що напасники ділали під впливами ОУН, а керували ними вишколені провідники.

Св. **Щепінська і Кліновська** не вносять до розправи нічого нового.

Св. **Ноер** чула, що один хлопець роздавав побратимам ножі і взивав їх бити поляків.

Св. **Гузарська** бачила, як якийсь невідомий їй хлопець перескочив прилавок з палкою в руці.

Св. **В. Максимович** заявив, що його прилавка не вивернули. Суддя пригадує йому суперечні зізнання. Свідок зізнає поганою польською мовою, не знає, що казати на крик судді. Після того суддя відчитав зізнання свідка з яких виходить, що прилавок йому вивернули, товар розкинули і вкрали 10 зол., що були сховані в коробці від цукорків. Прилавки його сусідок Шихінської і Шидловської пограбували, справників не знає. Суддя старається витягнути щось від свідка, але свідок заявляє, що ні „ґлупі, по сондах еще не бил і не зна, цо повєдзєць". На подібний запит прокуратора відповідає таксамо.

Св. **Анна Стефановська** оповідає, як то повстало на площі збіговище і крик, як вивернули їй прилавок на землю, але нікого не може пізнати. Св. **Ст. Кипріян** теж нічого добре не памятає.

Св. **Ярошинська** не вносить нічого нового. Нічого не тямить і не знає св. **Альтман**.

Зате св. **Анна Кірик** оповідає, що коло її прилавка стояв український прилавок і його власник, як і покупці насміхалися з поляків. Підчас бійки, здається їй, що чула, як хтось кричав: „того не чіпайте, то свій".

Св. **Зендерові** потовкли хлопці вазу... сам зажурився так стратою, що нікого не обсервував.

Вкінці суддя відчитав зізнання неприявних свідків: Мазера, Мухиса, (що одинокий видів у хлопців ножі), Уйми, Міхаловського і Кліма... перервав розправу до середи 22. червня.

КРІЗА ЕСПАНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО УРЯДУ

Як говорять у барсельонських добре поінформованих колах, між членами барсельонського уряду виявилась велика ріжниця поглядів, тому небавом треба сподіватися урядової кризи.

На випадок частинної чи повної зміни барсельонський уряд стане більше поміркованим

НОВИНКИ.

— **Камінь Довбуша над Прутом. Пансіон „Зелена Палатка“** — поручає кімнати з утриманням. Власний парк і пляжа. (Інформації дає С. Олесницька — Камінь Довбуша п. Ямна). 1-2

— **Адвокат д-р Альфред Говикович у Львові** переніс свою канцелярію на вул. Домініканську ч. 11. 1-4

— **Лиси,** пелеринки, кравaтки з футер виконує і поручає Юліян Глушевський, Львів, пл. Капітульна 3, І. телефон 254-46. Приймаю футра до перехову літом. 3229

— **Останній комунікат.** Перед виїздом до таборів не забувайте засобитися у фотографічний матеріял в українській фото-крамниці Е-КОМП Львів, Сикстуська ч. 29. тел. 203-30. 1639

— **Ексцеленція митрополит в Духовній Семінарії дає реколекції і з тієї причини не уділяє авдієнцій.**

— **Засідання фільольогічної секції** Наукового Товариства ім. Шевченка відбудеться в суботу, 25. червня ц. р. в 18. год. в салі бібліотеки. На порядку дня: 1. К. Кисілевський: Кодекс Галленштайна (розбір і історія рукопису); 2. Біжучі справи.

— **Головна Управа „Рідної Школи“** подає до відома, що крім гуманістичних ліцеїв, що є при всіх гімназіях „Р. Ш.“ ведуть гімназії ще такі спеціяльні ліцеї: давній клясичний при гімназії „Р. Ш.“ в Яворові, математично-фізичний при гімназії у Дрогобичі і природничий при гімназії в Коломиї і Тернополі. Хоч гуманістичний ліцей дає загальну підготову до всіх факультетів, всежтаки спеціяльні ліцеї краще підготовляють до поодиноких відділів і так: клясичний ліцей за теольогію і фільософію, математичний на техніку, природничий на агрономію. Батьки, що вже вирішили післати діти на одну з тих високих шкіл повинні післати діти до цих спеціяльних ліцеїв. Тоді діти оминають додаткових іспитів і приходять краще відготовані на високі школи.

— **Вистава української книжки і преси у Ворохті.** Читальня „Просвіти“ у Ворохті, з нагоди 35-ліття своєї праці уладжує в 70-ліття Матері „Просвіти“ велику виставу української книжки і преси, що відбудеться від 3—12. липня ц. р. (кожного дня) у великій салі „Народнього Дому“. На виставі буде виставлено багато українських книжок, часописів, протиалькогольних та інших картин, світлин, гуцульських строїв і т. д. Хто їде на храм до Ворохти на свято Петра і Павла 12. липня ц. р. або хто від 3.—12. липня перебуває в долині Пруту на літнищі чи вибрався на прогульку в гори, повинен обовязково вступити до Ворохти до „Народнього Дому“ (побіч нової церкви) і оглянути цю першу на Верховині виставу. Всі українські видавництва книжок, часописів та образів прохаємо дуже присилати на виставу свої видання експонати на таку адресу: Читальня „Просвіти“ у Ворохті, скритка почтова 39. — Федір Гаврилюк, голова, Василь Гаврищук, секретар.

— **У цілій Галицькій Землі знаний пансіон Зелемін у Гребенові тим, що лише там можна добре і вигідно відпочити по праці.** 1285

— **Контингенти для нових адвокатів.** Начальна Адвокатська Рада устійнить на свому найближчому засіданні, що відбудеться в суботу 25. ц. м., контингенти для нових адвокатів в округах усіх вісьмох адвокатських палат. Свою опінію в цій справі Начальна Адвокатська Рада предложить міністрові справедливости.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненю Клясової Льотерії впали між ін. такі більші вигри: 15.000 зол. на ч. 21023, 10.000 зол. на ч. 11106 130186 143801. 5.000 зол. на ч. 56544. 2.000 зол. на ч. 796 28224 44465 85500 86319 91144 151408. 500 зол. на ч. 27311 67713 139063 141129 143219 145956.

— **На вакації.** У вівторок 21. ц. м. скінчився шкільний рік у народніх і середніх школах у Польщі. Вакації потревають до 2. вересня ц. р. Тепер ще відбуваються іспити для перших кляс державних і самоуправних гімназій а 25. і 27. ц. м. відбудуться іспити до ліцеїв.

— **Львівська хроніка.** При вул. Личаківській ч. 84а земля присипала робітника Павла Лабу в каналі. Робітники витягнули свого легко раненого товариша з каналу. — При вул. Гротґера ч. 6 14-літня учениця Е. Г. намагалася скінчити самогубством тому, що дістала лихе свідоцтво. Важко ранену відвезли до шпиталю.

— **Страшна смерть у хвилях Бугу.** З державного фільварку Вигода в Люблинщині верталися човном робітники до с. Орла. Перевізник Гринчук хотів скоротити дорогу і їхав навпростець. Одначе сильні хвилі Буга залили човен і він пішов на дно разом з 6-ма дівчатами і трьома хлопцями.

— **Два кістяки з римських часів.** При земних роботах біля фабрики „Сольвей“ у Монівах к. Іновроцлава робітники натрапили на глибині $1/2$ м. під землею на 2 людські кістяки, що походять здається ще з римських часів. Біля кістяків знайшли бурштиновий нашийник, шкляні коралики, мідяний сиґнет, срібні брансолети і багато інших дорогоцінних предметів. Тому роботи припинили аж до приїзду наукової комісії.

— **Срібло з пограбованих церков.** Французька преса повідомляє, що з Барсельони надійшов дальший транспорт срібла штабами вагою 80 тон. Срібло відвезли негайно до пристані Гавру, де перевантажать його на корабель і відвезуть до Злучених Держав. Преса пише, що вартість посилки сягає 90 міліонів франків. Цим сріблом платить червоний еспанський уряд американським підприємцям за доставу воєнного матеріялу. Одночасно преса підкреслює, що срібло походить з перетоплення пограбованих дорогоцінних річей з еспанських церков.

— **Найбільша сензація Ню Йорку.** Американська преса і прилюдна опінія куди більше цікавиться вістками про змагання відомого німецького боксера Шмелінґа з американським мурином Люїсом. Провірна комісія цього сензаційного метчу приняла під увагу протест Шмелінґа, який не згоджувся, щоб його суперник боровся в рукавицях, надісланих йому з Шікаго, що мають за довгий палець, бо це небезпечне для очей. Американці закладаються за великі суми у справі висліду метчу. За Люїсом ставлять 2 проти 5. Сподіються, що на змаганнях буде 40.000 видців, між ними: син президента Рузвельта, міністр почт Фарлей, посадник Ню Йорку Ля Гардія, шістьох губернаторів сусідних стейтів, усі члени спортової ради і т. п. Каси розпродали вже білетів за суму 820.000 долярів. Радіостації платять 50.000 дол. за право передачі ходу змагань, а фільмові підприємства 20.000 долярів за право сфільмування цих змагань.

— **Сензаційна крадіж евангелії.** Турецька поліція вела від довшого часу слідство у справі таємної крадежі старинного примірника евангелії, по мистецьки прикрашеної. На днях у слідстві дійшло до сензаційного звороту. І так генеральний вікарій патріярха дістав телефонічну вістку від невідомої особи, яка заявила, що примірник евангелії закопаний в городі палати патріярха. Негайні розшуки у вказаному місці закінчилися віднайденням евангелії. Всеж таки слідчий судя не вдоволився такою розвязкою справи і веде слідство далі.

— **Сильний землетрус в Азії.** З м. Фрунзе, столиці Кирґізії, надійшли вістки, що мин. понеділка відчули там сильний землетрус, що навістив центральну округу гір Тіянчан. Землетрус знищив місцевости Бурульбов і Кізільбайрак. Чергового дня землетрус відчули у м. Фрунзе та Альмо-Ата. Багато домів знищених. Шкоди, що їх спричинив землетрус, великі.

— **Масове затроєння робітників.** У селі Рацк в Румунії 52-ох робітників затроїлося мясом хорої безроги. Дотепер померло вже сімох робітників, 30 лежить у шпиталі в дуже важкому стані.

— **Рекорд лету на ширяку.** Два німецькі летуни Кацнер і Шпетер з летунської школи на острові Сильт установили німецький рекорд лету на ширяку, втримуючись у повітрі 17 год. і 22 хвилини. Летуни заявили, що могли би довше вдержатись у повітрі, якби не сильний вітер.

—o—

Спорт.

ЮВІЛЕЙНА ІМПРЕЗА КОПУНІВ НА ПЛОЩІ СОКОЛА-БАТЬКА.

У днях 25. і 26. ц. м. (субота й неділя) на площі Сокола-Батька відбудеться турнір топових українських дружин з нагоди ювілею „Просвіти“ з участю України, Дністра (Самбір) та Зорі й Стягу. Першого дня зустрінуться в год. 4.15 Дністер — Стяг і в год. 6.45 Зоря — Україна. В неділю зустрінуться в год. 4. попол. два вічні суперники Зоря і Стяг та в год. 5.30 Дністер — Україна.

В неділю відбудеться ще перед метчом Україна — Дністер дефіляда наголошених, після якої представники Центросоюзу вручать Степанкові, найзаслуженішому мистцеві Львова нагороду — перегоновий ровер, що її уфундувала дирекція Центросоюзу

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 23. червня 1938.

6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.05 Ранішній денник, 7.15 Концерт мандолінистів, спів, 8.00 Плити, анекдоти, комунікати, 11.00 Для новобранців, 11.30 Музика з пл., 12.03 Полудн. вид., 14.12 Серенада, форт., 14.35 Легка музика і пл., 15.00 Хліборобська біржа, 15.05 Господарські та суспіл. вісти, 15.15 Програма на завтра, 15.15 „Голосна загра“ оповідання для дітей, 15.30 „Тайни Львова“ повість із 1848 р., 15.45 Господарські вісти, 16.00 На балтійськім шляху, муз. вид.: орх., міш. хор, сопран, тенор, 16.12 „Ц. О. П.“ репортаж, 17.00 Біжучі вісти з міста та провінції, 17.10 Камер. концерт із пл., 17.40 „Ця трета“ пов. Сенкевича, 18.00 Огляд видань, 18.10 Кларнет, форт., 18.30 Театр Уяви „Себігатові зорі“ з муз., 19.05 Спів, фортеп'ян, 19.25 20.35 21.00 Актуальна ґутірка, 19.35 Реор концерт (із „Веселою четвертьгодинкою“), орх., вісельки, гармонійка, форт.; у перерві „Гумор для дурнів“ сцен. на осн. Аверченка в опрац. Ю. Тепл. 20.45 Нічний денник, 21.10 Вісти при мікрофоні, трансм. з корабля на Віслі, дута орх., солісти, конферансьє, 21.50 22.00 Свобо

22.05 У ритмі танку, слово-муз. авд., орх., пісеньки, конферансієрка, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка музика з пл. (надає Варшава II).

Пятниця, 24. червня 1938.

7.00 Ран. денник, 7.15 Концерт військ. орх., 8.00 Добридень наймолодшим: оков. Б. Герца „Театральний понис“ і мельодії та пісеньки з пл., 11.00 Для новобранців, 11.20 Шуман: Квартет А-дур оп. 41. ч. 3. з пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Популярна музика з пл., 15.00 Біржа, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Невідомі союзники та вороги, гутірка для старших дітей, 15.30 Гутірка з хорими, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. орх., 16.45 „Ц. О. П.“ репортаж, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Нар. забава, **17.45 Найновіша українська література виг. Ол. Бабій,** 17.55 Гальо! Повір! 18.00 Цікаве з техніки та природи, 18.10 Форт., 18.40 Літер. новини, 19.00 Розр. концерт у вик. тріо „Ню Джорджіян“: арфа, флет, віол. (трансм. з Льондону), 19.30 20.55 Актуальна гутірка, 19.40 Святоіванський вечір, розр. концерт, орх., сопран, 20.45 Веч. денник, 21.00 Програмова резерва, 21.10 Танк. музика у вик. орх., 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Живий концерт бажань, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (надає Варшава II).

Субота, 25. червня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Орх., 8.00 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Для новобранців, 11.20 Твори Ісаака Альбеніца, пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Орх., 15.05 Господарські та суспільні вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „Малий льорд“ на осн. Бернета, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Мікрофон серед зір, 16.45 „Ц. О. П.“ репортаж, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Із спікерового альбуму, 17.45 Спортові відгомони, 17.55 Гальо! Спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Концерт хорів нагороджених у конкурсі, 18.45 Волинь у поезії, 19.00 Віол. твори в супр. форт., 19.25, 20.55 Актуальна гутірка, 19.35 Тріо Лісовських, 20.00 „Під Стогом“ авд. для дітей, На морі, 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 А в суботу весело, концерт орх., 21.50 Спорт. вістки, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танкова музика з пл. (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 23. червня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 14.15 15.00 16.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30 21.00 Симф. концерт, 21.30 Спів. ресітель, БУДАПЕШТ 12.05 Орх., 17.30 18.00 Скрипка, 18.30 19.00 Марші й танки у вик. військ. орх., 20.00 Сольо на гітарі, 21.25 22.00 Циг. музика, 22.20 Сонати на форт. і скр. у вик. Ерно Догнанія, ВІДЕНЬ 10.30 12.00 Розр. музика, 13.15 Популярна музика, 15.00 Твори Шуберта й Шумана у вик. солістів, 16.00 Симф. концерт, 19.25 20.00 „Паяци“ оп. Леонкавалля, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.30 21.00 22.00 „Брумель“ оп. Гесе, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.10 Соната на віол. і форт. Р. Штравса, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.30 Розр. музика, МІНХЕН 19.15 20.00 21.00 22.00 23.00 „Нірнберські співці“ оп. Вагнера, ПРАГА 18.20 Легка музика, 19.30 Серенада ес-дур Сука на смич. орх., 21.30 Словацькі танки на 4 руки Двожака, РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 20.15 Віол., 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, 22.30 Гумор, РИМ 17.15 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Ля віа делля фінестра“ оп. Зандонаї, СОФІЯ 18.00 Військ. орк., 19.00 Пісеньки, 20.00 Сольо на флеті, 20.45 Спів. ресітель.

Пятниця, 24. червня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Баляди у вик. солістів, 18.00 Розр. музика, 20.00 Муз. дрібнички, 20.30 21.00 Симф. концерт, ВЕРОМІНСТЕР 21.15 Нар. пісні, БРНО 21.00 22.00 „Міньон“ оп. Томаса, III. дія, БУДАПЕШТ 12.00 Солісти, 13.30 Циг. музика, 18.45 19.00 Форт., 19.500 20.00 21.00 „Травіята“ оп. Верді з пл., ВІДЕНЬ 18.00 Молодь грає і співає, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.30 Розр. музика, 21.00 Розр. мельодії, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, ПРАГА 17.20 Квартет ес-дур Кромер-Крамажа, 18.20 Популярний концерт, 19.30 20.00 „Ева“ оп. Душіка у скороченні, 21.00 Концерт фільг., РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Театр Уяви „Ай кер ту неф“ ком. Вільяма, РИМ 17.15 Скрипка, форт., 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Розмікольо“ оп. Пієтрія, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 20.00 Популярна музика.

Субота, 25. червня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Балетова музика, 18.00 Розр. музика, 20.00, 21.00 Вес. вечір. БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 21.00 Концерт хору, БУДАПЕШТ 12.05, 17.30, 18.00 Орх., 19.00 Нар. пісні у супр. циг. орх., 22.45 Симф. концерт, ВІДЕНЬ 10.30 Розр. муз., 12.00 Танки всього світа, 13.15 Танки давнього Відня, 15.30 з Гавайських островів до Нової Зеляндії, з муз. іл., 18.00 Вок. авд., 20.00, 21.00 Вечір танку, КЕЛЬН 20.15, 21.00 „Весела вдова“ оп. Легара, КОШИЦІ 7.50, 18.00 Для Закарпаття: Гутірка, Пісні Рахманінова, МІЛЯНО 17.15 Танкова музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Ля віа делля фінестра“ оп. Зандонаї, ПРАГА 18.20 Сальон. муз., РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Форт., 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, СОФІЯ 20.00 Спів, 20.45, 21.000 Концерт.

Радіокутик.

КОМПОЗИТОРСЬКИЙ ВЕЧІР ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО У ПОЛЬСЬКОМУ РАДІО.

У 30-тиліття композиторської праці Василя Барвінського відбулася 8. червня ц. р. у Польському Радіо у Львові авдиція камеральних творів композитора. В авдиції взяли участь п. Савицький фортепіян, п. Саєрська, сопран, п. Криштальський, скрипка. Фортепіяновий провід мав п. Нестор Нижанківський. Виконані твори, як і всі інші відзначалися оригінальністю інструментальної камерної форми та ще раз підчеркнули талант і знання композитора, який є представником новоромантичного напрямку в українській музиці. Фортепіянові твори, як прелюдії, сюїти, мініятури та інші, далі сольоспіви, хорові твори та оркестральні — оце в кількох словах творчість В. Барвінського, що занив почесне місце в українській музиці.

ПОВІСТЬ ЧИ НОВЕЛЯ?

Під таким заголовком мав недавно гутірку у Польському Радіо у Львові Михайло Рудницький. Автор вийшов від факту, що сучасний світ став подібний до велитенської фабрики із штулерними машинами, кітлами, винаходами, ми всі хотілиб той новий світ зрозуміти. Такий велитенський, складний механізм сучасного життя не може нам відтворити новеліст у короткому оповіданні, а може це зробити тільки повістяр. Автор порівнює новелю до короткої знайомости в поїзді, коли з припадковим знайомим мусимо несподівано розстатися на найближчій стації, не знаючи, що з ним трапиться далі. Гутірка виголошена пільно та легко, мала цілу низку ріжних обсервацій.

БІРЖА.

Львів, 22. червня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельг. 90·47, 90·00. Доляри американські 5.29.50, 5·27·00 Доляри канад. 5·23·50—5.21·00. Фльорени гол. 295·09—293·35, Франки фр. 14·93—14·63, Франки швайцарські 122·30—121·5) Фунти англ. 26·42—26·26, Гульдени данц 100·25—99·75, Корони ч. 13·01—11·00 Кор дан. 117·95—117·10 Кор. норв. 132·78—131·80, Корони шв. 136·24—135·30. Ліри італ. 22·60—21·70, Марки фінлян. 11·67—11·25, Марки нім. 78·00 — 72·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 10·:00 — 91·00

Акції.

Банк Польський 119·00. Цукор, 33·25 Вугаль 27·50, 27·50, Ліліпоп 74·00. Мошеїв 12·50, Островець 57·25, Стараховиці, 35·50, 35·75, Габербуш 47·75.

Папери

4 і пів проц. внутр. 65·00, 65·50, 3 ін. 1 ем. 81·25, серія непот. 3 поз. інв. 2 ем. 82·38 серія непот. 5. конверс. 70·25 прем. дол. 42·38 4 консол. 67·00

Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 22 червня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·30 зол.
1 кг. масла експорт. за зачет. 2·30 зол.
молоко 14—15 сот.
яиця копа) 3·00 зол.
Тенденція на масло й молоко вдержана, на яйця знижкова.

Оповістка.

Виділ „Українського Інституту для дівчат“ у Перемишлі прийме в шкільному році 1938-39 — 200 інститутом з ріжних шкіл у Перемишлі. Оплата місячна 60 зол. з застереженням можливої підвишки, залежно від обставин. Вписове-інвентареве 25 зол. одноразово. Подання у справі приняття вносять усі без виїмку до 20. липня ц. р. (Перемишль, Татарська 4). Друки безплатно висилає канцелярія Інституту. Відповідь про приняття та умови і то постійні на цілий рік, чи відмову дістануть всі на письмі в перших днях серпня. Інститутки, що за них не вирівнено залеглостей, не будуть приняті до Інституту. — Виділ.

Замкнені реколекції для студентом відбудуться від 1. VII—4. VII. в монастирі СС. Василіянок у Підмихайлівцях (коло Рогатина). Кошти утримання 9 зол. Виїзд зі Львова 1. VII. в год. 15.15. Зголошення прошу слати на адресу „Марійське Товариство Молоді“ Львів, Сикстуська 39. до 28. VI. найдальше. — Виділ М. Д. С. у Львові. 1385

КУПНО - ПРОДАЖ

ЖАРІВКИ до 25 ватів 70 сот., ГОЛОСНИК детекторовий 3.50, ЛЯМПА двополумінна 6.—, ліхтарки, батерії „Даймон“ — найдешевіше ЦЕНТРАЛЯ ЖАРІВОК, Львів, Ринок 21. 1329 2-10

СКЛАД МЕБЛІВ, комплетні і поодинокі кімнатні урядження поручає солідні і дешеві ФР. ЗЕЛІНСЬКИЯ, Львів, Колонтая 8. Тел. 228-10. 1281 6-6

ПІЖАМИ попелінові, паємисті 3.75, хлопячі сіткові сорочки шовкові 1.25—1.75 у „СВЯТ ДЗЕЦКА“, Сикстуська 2. 1191 2-3

ПАНІ купують в міллнесу шовкові сорочки 2.75, комбінації 3.90—5.50, нічні моделі довгі 3.50—5.90 та гарні жіночі шлафроки по 5.75. „АСТРА“, Львів, Сикстуська 2, Фабрика білля. 1076 1-2

ПАНСІОНИ

ВОРОХТА: Пансіон під „Матірю Божою“ під управою Т. Дмитеркової, над Прутом, парк, грище, соняшна пляжа, поручає гарні кімнати з добірним харчем. Ціни приступні. 1316 3-6

ЯМНА — комфортовий пансіон „СВІТЕЗЯНКА“. Пляжа, купіль, всякі вигоди. Ціни поміркованi. Українська управа. 1362 3-20

ЖИВЕЦЬ КРИНИЦЯ — центр вул. Пуласького, Пансіон „Лідія“ д-ра мед. Смолинського приймає гостей на літній і зимовий сезон за дешевою заплатою. 1366 2-2

МОРШИН-ЖИВЕЦЬ. Український пансіон „СТЕФАНІЯ“ (центр.) поручає соняшні гарні кімнати. Кухня дієтетична. Ціни низькі. 1379 1-12

МЕШКАННЯ

МЕШКАННЯ трикімнатне III. пов. повний комфорт нова будова вул. Глибока 11 а (біля Політехніки) до винайму. 1373 2-3

СОНЯШНА умебльована кімната з харчем до винайму. Беденіх 7. Зголошення Крашевського 25, III. п. двері ч. 15. 1384 1-4

ПАНІ ВЧИТЕЛЬКИ ТА УЧИТЕЛІ, які приїжджають на педагогічні курси до Львова, знайдуть приміщення при інтелігентній українській родині, особні мебльовані кімнати з харчем або без. вул. Гловінського 2, III. пов. м. 7. 1-2

ЛІТНИЩА

ЯМНА НАД ПРУТОМ. До винайму со… шні кімнати з верандою і балко… також із уживанням кухні, від … Адреса: Тіна Галущинська, Ямна. 1288 …

РІЖНІ

С-ГАЗ вигублює блощиці із заплод… Інформації: САНОС, Львів, Тапськ… телефон 212-62. 1297 …

МАРКОВІ годинники як Омега, До… Льонжін, Шафгавзен і т. д. напра… найкраще ҐУТЕРМАН, Сикстуськ… **тирнацять,** бо має оригінальні час… годинника. 1106 …

300 ЗОЛ. до обороту на короткий … нець шукає купець. Повне забезпе… ня. Оферти до „Діла“ під „Розбуд…“ 136…

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську — … емо на наймодніші бельські матер… Телефон 270-25. 127…

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.